SPRÁVA O ČINNOSTI A HOSPODÁRENÍ MATICE SLOVENSKEJ

ZA ROK 2019

(skrátená verzia)

Spracoval a zostavil PhDr. Pavel Mičianik, PhD., M.A., redakčne upravil Mgr. Maroš SMOLEC
V Martine, 23. júna 2020
Neprešlo jazykovou ani redakčnou úpravou!

A) SPRÁVA O ČINNOSTI Matice slovenskej

Matica slovenská v roku 2019 vykonávala všetky svoje činnosti a úlohy, tak ako jej to ukladá zákon 67 z roku 1997 o Matici slovenskej a jej celospoločenské postavenie a historické poslanie.

Činnosť Matice slovenskej je širokospektrálna a jedinečná v tom, že vždy sleduje národnú líniu s cieľom uchovávať národno-kultúrne dedičstvo, pozdvihovať kultúrnu a vzdelanostnú úroveň slovenského národa a podporovať jeho národné povedomie a kolektívnu historickú pamäť. To je nadčasové a v každej dobe aktuálne poslanie MS.

V roku 2019 Matica slovenská reagovala na aktuálne výročia matičných a slovenských osobností a udalostí cyklom kultúrnych, vedeckých a osvetových podujatí v rôznych mestách a obciach Slovenska. Jej činnosť bola postavená na jej štyroch základných pilieroch:

- Členské hnutie
- Vedecká práca
- Vydavateľské aktivity
- Propagačné a informačné úlohy

V rámci členského hnutia je najdôležitejšou časťou – podpora regionáonej kultúry. V rámci roku 2019 MS a jej miestne odbory pripravili vyše 500 spoločenských podujatí. Išlo predovšetkým o sté výročie oživotvorenia MS a vzniku prvých miestnych odborov MS, ktoré stáli pri formovaní slovenskej kultúry a vedy po roku 1919. Ďalšie výrazné podujatia MS sa venovali stému výročiu začleňovania Slovenska do novej Česko-Slovenskej republiky, na čo si štát, bohužiaľ, ako na významný medzník slovenských dejín nespomenul. V roku 2019 sme realizovali sériu podujatí venovanú významným historickým udalostiam a osobnostiam, pričom vyvrcholením bolo odhalenie pamätných búst a tabúľ týmto slovenským osobnostiam a udalostiam. Pamätné busty a tabule sú pre dané miesto trvácnym vyjadrením kultúrnej úrovne a historického povedomia obyvateľstva. Aj z mála peňazí sme dokázali efektívne financovať projekty miestnych odborov MS, samospráv a neziskových organizácií. Najvýraznejšími boli busty Jána Vanoviča v Martine, Milana R. Štefánika v Trstenej, Ľudovíta Štúra v Štúrove, Pavla J. Šafárika v Košiciach či pamätné tabule Jurajovi Palkovičovi v Lučenci, Matúšovi Dulovi v Bratislave, 100. výročiu oslobodenia Vranova nad Topľou od uhorskej správy v roku 1919 alebo 100. výročiu činnosti SNR z roku 1919 v obci Soľ.

Informačné ústredie MS v spolupráci s matičnými vedcami vytvorili v minulom roku audiovizuálne historické dokumenty o slovenských osobnostiach a udalostiach, určené najmä pre vzdelávací proces. Opäť za minimum peňazí sme dokázali spracovať témy ako Milan R. Štefánik, storočnica oživotvorenia Matice slovenskej, oslobodzovanie Slovenska česko-slovenským vojskom v roku 1919, Slovenská republika rád a maďarský boľševický vpád v roku 1919 či Slováci v revolúcii 1848/1849.

V roku 2019 vydala MS 32 knižných titulov. Medzi nimi vynikajú originálne biografie Ľudovít Štúr – životný príbeh, Žofia Bosniaková a Predsedovia Matice slovenskej,

monografie Pittsburská dohoda, Slovenské národné povstanie, Haličsko-volynská kronika či Druhá budova Matice slovenskej, ale aj obľúbené povesti ako Turecká studnička či Povesti a príbehy z medenej Bystrice a okolia. Vydavateľstvo MS vydáva aj hodnotné, úzko špecializované knihy ako Fenomén zloženosti v jazyku, osobitne v syntaxi, Slovenčina v literárnej praxi, Šlabikár ľudových hier a spevov mládeže a tak ďalej. V minulom roku MS finančne podporila 402 projektov z dotačného systému Regionálna kultúra MS. Miestne odbory MS samostatne alebo v spolupráci s profesionálnymi oblastnými strediskami MS, samosprávami, cirkvami, školami, knižnicami a organizáciami v mestách a obciach Slovenska usporiadali kultúrno-osvetové podujatia, ktoré reagovali na aktuálne výročia osobností a udalostí, venovali sa udržiavaniu slovenských tradícií, podporovali osobnostný rozvoj detí prostredníctvom literárnych, výtvarných a fotografických súťaží, ale patrili k nim aj folklórne a divadelné festivaly a podobne. Na tomto mieste sa dá spomenúť len zlomok podujatí.

V júni 2019 usporiadala MS štvrtý Kongres matíc a inštitúcií slovanských národov v Martine ako medzinárodné odborné podujatie. Na Slovensko prišli uznávaní vedci a odborníci na matičné a slovanské dejiny a prítomnosť zo slovanských matíc, vedeckých inštitúcií a univerzít zo Srbska, Slovinska, Bulharska, Čiernej Hory, Českej republiky, Nemecka, Ukrajiny, Ruska a Rumunska. Úspešné divadelné hry aj v roku 2019 pripravili divadelné ochotnícke súbory, ktoré pôsobia pri miestnych odboroch MS v regiónoch. Vyzdvihnúť treba najmä Slovenských rebelov a Dramaťák z Komárna či matičných ochotníkov z Liptovského Mikuláša. Divadelnými dramatizáciami predstavili ochotníci z Mladej Matice slovenské osobnosti a udalosti na viacerých školách. Mladá Matica smeruje svoje aktivity na podporu zdravého národného povedomia mladej generácie Slovákov a Sloveniek.

Hospodárenie MS v roku 2019 sa realizovali v súlade s rozpočtovým plánom a predpokladom čerpania zdrojov. Analýza hospodárenia je samostatnou časťou tejto správy.

Hlavné podujatia Matice slovenskej v roku 2019 – *Roku oživotvorenia Matice slovenskej*

Dôležitou súčasťou podpory regionálnej kultúry zo strany MS je organizovanie vlastných kultúrno-spoločenských a športových podujatí. V rámci rozpočtovej kapitoly Hlavné aktivity v roku 2019 MS pripravila 36 akzivít nadregionálneho charakteru a vyše 450 menších akcií, ktoré organizovali samostné miestne odbory. Hlavné aktivity sú financované z účelovej dotácie MK SR a podujatia regionálnej kultúry z neštátnych príjmov ústredia MS, sponzoringu a príjmov samostatných miestnych odborov.

Aktuálne je najsilnejšia činnosť Matice slovenskej a jej odborov v Nitrianskom, Banskobystrickom, Prešovskom a Košickom kraji. V týchto krajoch má MS najviac registrovaných miestnych odborov a členov, a teda zároveň najviac podujatí a aktivít regionálneho i celoslovenského charakteru. Pre vyššiu aktivitu a kvalitu činnosti miestnych odborov MS je však zásadná existencia profesionálneho oblastného strediska MS v danej lokalite, ktoré metodicky, organizačne, finančne i priestorovo slúži na odbornú pomoc

miestnym odborom v jeho pôsobnosti, a zároveň ich koordinuje s ústredím MS v Martine. Matičná činnosť je citeľne vyššia a kvalitnejšia práve v častiach Slovenska, kde sú domy a oblastné pracoviská MS funkčné. A hoci podfinancovanie MS spôsobilo, že v každom dome a oblastnom pracovisku pracuje už len jeden pracovník s malou výpomocou, ustanovizeň ich jednoznačne udržiava práve pre ich overenú efektivitu v praxi a hodnotný verejnoprospešný prínos pre danú lokalitu.

Uvádzame zoznam hlavných aktivít konaných v roku 2019:

JANUÁR

Koncert k 100. výročiu MS
Novoročný koncert
miesto konania: Martin
dátum: 27.1.2019
garant: FÚ MS

FEBRUÁR

Záhorácky festival ľudovej piesne
Folklórny festival
miesto konania: Bratislava- Záhorská Bystrica
dátum: 3. 2. 2019
garant: DMS Bratislava
Informácie o podujatí boli uverejnené v SNN 7-8/19 aj na TV Matica.

Príchod Hurbanovcov do Košíc
Pripomenutie historickej udalosti 170. výročia príchodu Ľ. Štúra a J. M. Hurbana do Košíc
miesto konania: Košice
dátum: 24. 2. 2019
garant: DMS Košice
Informácie o podujatí boli uverejnené v SNN 10/19 aj na TV Matica.

MAREC

Pripomienka 290. výročia narodenia Petra Madáča
miesto konania: Gemerská Poloma
dátum: 3. 3. 2019
garant: DMS Rožňava.
Informácie o podujatí boli uverejnené na TV Matica.

Spomienkové stretnutie pri 250. výročí narodenia Juraja Palkoviča
miesto konania: Lučenec
dátum: 19. 3. 2019
garant: DMS Lučenec
Informácie o podujatí boli uverejnené v SNN 13/19.

Pripomienka 80. výročia bombardovania Spišskej Novej Vsi maďarským letectvom a vyvrcholenia Malej vojny, uvedenie do života monografie vedeckého tajomníka MS Pavla Mičianika *Malá vojna Maďarska proti Slovensku*

miesto konania: Spišská Nová Ves
dátum: 22. 3. 2019
garant: DMS Spišská Nová Ves
Informácie o podujatí boli uverejnené v SNN 14/19 a na TV Matica.

***Hrdinovia Malej vojny* pripomienka 80. výročia vyvrcholenia tragických udalostí na východnom Slovensku v t. 1939 (viaceré podujatia)**
miesto konania: Michalovce, Smolenice, Orešany
dátum: 29. 3., 6. 4. a 11. 4. 2019
garant: DMS Michalovce
Informácie o podujatí boli uverejnené v SNN 16-17/19 a na TV Matica.

MÁJ

Tradície nášho kraja
miesto konania: Prievidza
dátum: 1. 5. 2019
garant: DMS Prievidza

Choď za svojím snom
Pripomienka 100. výročia úmrtia M. R. Štefánika
miesto konania: Nové mesto nad Váhom
dátum: 4. 5. 2019
garant: ČÚ MS
Informácie o podujatí boli uverejnené v SNN 20/19 aj na TV Matica.

Zemplínska heligónka
miesto konania: Košice
dátum: 8. 3. 2019
garant: DMS Košice
Informácie o podujatí boli uverejnené v SNN 22/19.

Štátne oslavy na Bradle
Pripomienka 100. výročia úmrtia M. R. Štefánika
miesto konania: Košariská- Brandlo
dátum: 4. 5. 2019
garant: predseda MS
Informácie o podujatí boli uverejnené v SNN 18/19, 19/19, 20/19, 22/19, 23/19 a 24/19 aj na TV Matica.

Odhalenie pamätníka Ľudovíta Štúra v Štúrove
miesto konania: Štúrovo
dátum: 12. 5. 2018
garant: OP Štúrovo
Informácie o podujatí boli uverejnené v SNN 16-17/19 a 18/19, 20/19, 21/19 a 22/19 aj na youtube kanáli Matica slovenská.

Dni A. H. Škultétyho 200 rokov
miesto konania: Veľký Krtíš
dátum: 21. 5. 2019

garant: OP Hrušov.
Informácie o podujatí boli uverejnené v SNN 19/19 a 25/19.

JÚN

Hurbanovci na Obišovskom Hrade
miesto konania: Prešov
dátum: 2. 6. 2019
garant: DMS PO

Kongres slovanských Matíc spojený so Slovesnou jarou
miesto konania: Martin
dátum: 4. 6. 2019
garant: Krajanské múzeum
Informácie o podujatí boli uverejnené v SNN 23/19, 24/19 a 28-29/19 aj na TV Matica a youtube kanáli Matica slovenská.

Roztoky
miesto konania: Banské
dátum: 9. 6. 2019
garant: DMS Snina.
Informácie o podujatí boli uverejnené na youtube kanáli Matica slovenská.

Štúrov Zvolen
rétorická súťaž
miesto konania: Zvolen
dátum: 11. 6. 2019
garant: DMS Banská Bystrica
Informácie o podujatí boli uverejnené v SNN 28-29/19.

Klenovská Rontouka
41. ročník Gemersko-malohontských folklórnych slávností
miesto konania: Klenovec
dátum: 21. 6. 2019
garant: DMS Rimavská Sobota
Informácie o podujatí boli uverejnené v SNN 28-29/19

Národný zraz Mladej Matice
XI. ročník
miesto konania: Spišská Nová Ves
dátum: 21. 6. 2019
garant: Mladá Matica
Informácie o podujatí boli uverejnené v SNN 30/19 aj na youtube kanáli Matica slovenská.

JÚL

Cyril a Method pamätník oslavy

miesto konania: Žilina, Martin
dátum: 5. 7. 2019
garant: OP Bardejov
Informácie o podujatí boli uverejnené v SNN 33/18.

Dejiny nás bavia
Cyril a Method v Nitre
miesto konania: Nitra
dátum: 5. 7. 2019
garant: DMS Nitra.
Informácie o podujatí boli uverejnené v SNN 32-33/19 a na TV Matica.

10. výročie DMS Rožňava
miesto konania: Rožňava
dátum: 5. 7. 2019
garant: DMS Rožňava.
Informácie o podujatí boli uverejnené v SNN 31/19 a na TV Matica.

Medzinárodný detský folklórny festival
miesto konania: Fiľakovo
dátum: 19. 7. 2019
garant: DMS Fiľakovo.
Informácie o podujatí boli uverejnené v SNN 32/18 a na TV Matica.

AUGUST

Národné Matičné Slávnosti
miesto konania: Martin
dátum: 4. 8. 2019
garant: predseda MS.
Informácie o podujatí boli uverejnené v SNN 31/19 a 32-33/19 a na TV Matica.

Hontianska paráda
miesto konania: Hrušov
dátum: 16. 8. 2019
garant: DMS Banská Bystrica – OP Hrušov
Informácie o podujatí boli uverejnené v SNN 32-33/19 a 35/19.

SEPTEMBER

Deň ústavy – Folklórny festival
miesto konania: Bratislava
dátum: 1. 9. 2019
garant: DMS Bratislava.
Informácie o podujatí boli uverejnené v SNN 34/19, 36/19 a 37/19 aj na TV Matica.

Štúrov Zvolen- výstup na Pustý hrad a storočnica MO MS Zvolen
miesto konania: Pustý hrad – Zvolen
dátum: 7. 9. 2019

garant: DMS Banská Bystrica
Informácie o podujatí boli uverejnené v SNN 35/19 a 38/19.

Bardejovská heligonka
miesto konania: Bardejov
dátum: 7. 9. 2019
garant: OP Bardejov
Informácie o podujatí boli uverejnené v SNN 40/18 aj na youtube kanáli Matica slovenská.

Divadelný festival I. Stodolu
miesto konania: Liptovský Mikuláš
dátum: 27.-28. 9. 2019
garant: DMS Liptovský Mikuláš
Informácie o podujatí boli uverejnené v SNN 38/19, 39/19 a 43/19.

Heligonkári- Michalské hody
miesto konania: Pohronská Polhora
dátum: 28. 9. 2019
garant: DMS Banská Bystrica
Informácie o podujatí boli uverejnené v SNN 40/18.

OKTÓBER

Zlatá podkova, zlaté pero, zlatý vlas
miesto konania: Drienčany
dátum: 23.- 24.10.2019
garant: DMS Rimavská Sobota
Informácie o podujatí boli uverejnené v SNN 46/19.

Slovensko a prelomový rok 1939
vedecká konferencia
miesto konania: Martin
dátum: 28. 10. 2018
garant: VÚ
Informácie o podujatí zverejnené na TV Matica.

DECEMBER

26. ročník Slovenského festivalu poézie Beniakove Chynorany
miesto konania: Chynorany
dátum: 1. 12. 2019
garant: DMS – Prievidza.
Informácie o podujatí boli uverejnené v SNN 2/20.

Jur Hronec 60. výr. umrtia

miesto konania: Gočovo
dátum: 1. 12. 2019
garant: DMS Rožňava.
Indormácie o podujatí boli zverejnené na TV Matica.

Autobus dobrej vôle
miesto konania: celá republika
dátum: 6. 12. 2019
garant: DMS Banská Bystrica – OP Hrušov

V rámci hlavných aktivít boli zorganizované aj storočnice Miestnych odborov, ktoré vznikli v roku 1919. Išlo o pripomienky v MO Martin, Košice, Liptovský Mikuláš, Zvolen, Banská Bystrica, Brezno a Trenčín. Konali sa od septembra do decembra roku 2019. Garantami týchto osláv boli miestne príslušné pracoviská MS. Informácie o týchto podujatiach boli uverejnené vo viacerých číslach SNN a na youtube kanály Matica TV.

Orgány Matice slovenskej

Výbor MS

Výbor MS pracoval v nasledujúcom zložení: Marián Gešper – predseda MS, členovia: Jozef Božik, Ján Budinský, Peter Černý, Anna Dubovcová, Juraj Gajdoš, Martin Gallík, Eva Garajová, Miroslav Gešper, Martin Hajník, Zlatica Halková, Marek Hanuska, Žofia Hrančová, Branislav Husár, Sláva Jurková, Ladislav Kalafa, Gabriela Kaščáková, Miroslav Kerekanič, Pavol Kleban, Libuša Klučková, Viliam Komora, Dáša Machalová, Jozef Makariv, Michal Matečka, Andrej Mečiar, Roman Michelko, Marek Nemec, Jozef Piecka, Patrik Polakevič, Dušan Pribula, Ján Seman, Maroš Smolec, Ingrid Šulková, Michal Terrai, Peter Titka, Daniela Trňanová, Vlastimil Uhlár, Rastislav Zacher, Miloš Zverina.

Počas kalendárneho roka 2019 sa uskutočnilo celkom päť zasadnutí Výboru Matice slovenskej. Termíny a miesta zasadnutí výboru boli: 9. 3. vo Zvolene; 29. 6. v Bratislave; 3. 8. v Martine bolo slávnostné zasadnutie; 21. 9. 2019 v Prešove; 19. 11. 2019 v Martine. Najvýznamnejšie úlohy, ktoré Výbor MS na svojom 7. zasadnutí riešil o.i.: príprava snemu MS 2019, návrh novelizácie stanov MS a návrh programu MS, zmena rozpočtu MS na rok 2019 č. 1, kontrola úloh a uznesení z minulých zasadnutí (priebežne aj na každom ďalšom zasadnutí v roku), ocenenia MS (taktiež priebežne aj na ďalších zasadnutiach), hlavné aktivity a podujatia MS. Na 8. zasadnutí: správu o činnosti a hospodárení MS za rok 2018, situácia a stav problematiky na jazykovo-zmiešaných územiach, príprava materiálov na novelizáciu stanov a programu MS, rozvoj členskej základne a MO MS, čerpanie rozpočtu MS za 1. - 5. 2019. Na 9. zasadnutí, ktoré bolo slávnostné, boli slávnostné otvorenie a príhovory. Na 10. Zasadnutí riešil: organizáciu snemu MS, financie a ekonomika MS, podujatia a činnosť MS. Na 11. zasadnutí to bolo rokovanie k materiálom: rozpočet MS na rok 2020, plán práce orgánov a MS na rok 2020 a schválenie členského na rok 2020. V texte uvádzame najdôležitejšie materiály, ktorými sa zaoberal tento orgán Matice slovenskej, pričom boli prerokované aj ďalšie otázky a úlohy MS.

Predsedníctvo MS

Predsedníctvo MS pracovalo v zložení: Marián Gešper – predseda MS, Marek Hanuska – prvý podpredseda MS, Marek Nemec – druhý podpredseda MS, Maroš Smolec – správca MS, členovia PMS: Zlatica Halková, Libuša Klučková, Viliam Komora. Na zasadnutia boli pozývaní a zúčastňovali sa: predseda DV MS Štefan Martinkovič, tajomníci, vedecký tajomník a ďalší prizvaní vedúci pracovníci MS.

Počas roka 2019 sa konalo 9 zasadnutí. Zasadnutia sa konali 16. 1. v Martine, 18. 2. v Bratislave, 14. 3. v Martine, 24. 4. v Martine, 29. 5. v Spišskej Novej Vsi, 18. 6. v Martine, 3. 9. v Banskej Bystrici, 4. 11. v Martine, 26. 11. v Martine.

Predsedníctvo sa na svojich zasadnutiach zaoberalo aktuálnymi otázkami MS, riešilo úlohy, ktoré mu uložil Výbor MS. Boli to najmä: kontrola úloh z minulých zasadnutí a vyhodnocovanie podujatí MS (na takmer každom jeho zasadnutí), hlavné aktivity 2019 (na viacerých zasadnutiach) a hlavné aktivity 2020 – stanovenie kritérií, aktuálne úlohy MS (na každom jeho zasadnutí), rozpočtové informácie a finančné otázky, aktuálne úlohy (busta Štúrovo a Slovesná jar), koncepcia vedy, časopis pre matičnú vedu a vedecký plán MS na rok 2019, návrhy k zmenám v učebných osnovách, Fond na podporu výstavby búst a pamätníkov, podpora tradičnej kultúry prostredníctvom Fondu na podporu umenia, personálne otázky, príprava Snemu MS, Stanov MS a Programu MS, príprava rokovaní V MS, vyhodnotenie Národných matičných slávností, personálne záležitosti a otázky MS, rozpočtové opatrenia na rok 2020.

Dozorný výbor Matice slovenskej

Dozorný výbor Matice slovenskej v roku 2019 vykonával svoju činnosť v tomto zložení: z celkového počtu 9 členov bolo 6 členov zvolených na riadnom Valnom zhromaždení Matice slovenskej (JUDr. Štefan Martinkovič – predseda, doc. Ing. MVDr. Ján Buleca, PhD. – podpredseda, Dr.h.c. prof. JUDr. Jaroslav Chovanec, Ing. Milan Jadroň, Mária Murdzíková, Milan Stromko) a v zmysle § 5, ods. 5 zákona č. 68/1997 Z.z. o Matici slovenskej v znení neskorších predpisov ďalších 3 členov dozorného výboru vymenovala ministerka kultúry SR (JUDr. Mgr. Marián Šmihla, Ing. Lucia Zemanová – od januára 2019, PhDr. Radoslav Ragač- od januára 2019).

Dozorný výbor MS, vedomý si svojho postavenia, zodpovednosti a úloh, ktoré mu vyplývajú najmä zo Stanov Matice slovenskej a Zákona o MS, sa vo svojej činnosti počas roka 2019 riadil ďalšími vnútro-matičnými predpismi, a to Štatútom DV MS, Rokovacím poriadkom DV MS, ako aj Rámcovým zameraním činnosti DV MS v oblasti organizačnej, legislatívno-právnej, ekonomicko-hospodárskej, kontrolnej, dohliadacej a dozornej. Z týchto dokumentov vychádzal dozorný výbor pri dozeraní nad dodržiavaním všeobecne záväzných právnych predpisov, vykonávaním uznesení Valného zhromaždenia MS, snemu MS, Výboru i Predsedníctva MS pri šetrení podnetov došlých dozornému výboru, ako aj pri dozeraní nad hospodárením MS, nad činnosťou organizačných jednotiek MS a orgánov MS. V roku 2019 dozorný výbor uskutočnil 3 riadne zasadnutia, na ktorých prerokoval a prijal opatrenia k prerokovávaným otázkam a jedno mimoriadne zasadnutie slávnostného charakteru pri príležitosti oživotvorenia Matice slovenskej z r. 1919, na ktorom vystúpil s pracovným príhovorom aj predseda DV MS.

Dozorný výbor MS sa na svojich zasadnutiach zaoberal závermi z ostatného Valného zhromaždenia v roku 2017, návrhom rozpočtu MS na rok 2019 a uložil predsedovi DV MS o.i. dohliadať na plnenie záverov Valného zhromaždenia MS výkonnými orgánmi a podriadenými zložkami Matice slovenskej. Dozorný výbor MS sa aj počas roka 2019 zaoberal riešením došlých podnetov, resp. sťažností. V druhom polroku 2019 sa dozorný výbor vyjadril aj k prípravám na nastávajúci Snem MS (zvolaný na 12.10.2019) s dôrazom na očakávanú úpravu Stanov MS a novelizáciou Programu MS. K uvedeným otázkam bola vytvorená pracovná komisia, ktorej úlohou bolo pripraviť stanoviská dozorného výboru k návrhu úprav Stanov MS a Programu MS na budúce obdobie s výhľadom do roku 2025, ktoré boli prednesené na Sneme MS. V súvislosti s navrhovanými opatreniami dozorným výborom DV MS zdôraznil, že je potrebné, aby sa najmä PMS systematicky zaoberalo navrhovanými opatreniami, keďže Výbor MS delegoval túto kompetenciu, ako aj povinnosť sa opatreniami zaoberať, Predsedníctvu MS. Javí sa potreba, aby VMS bol viac zaangažovaný do koncepčných otázok činnosti MS, a to predovšetkým do vnútra organizácie (rozvoj členskej základne, vytváranie podmienok pre činnosť miestnych odborov a zabezpečovanie úloh prijatých na valnom zhromaždení).

Súhrnný súbor opatrení DV MS (od VZ z roku 2017) bol predmetom rokovania Predsedníctva MS a bol daný prísľub, ktoré pracovné útvary sa nimi budú zaoberať. Ukazuje sa, že predmetné opatrenia DV MS sa riešia nedostatočne. Napríklad bol prísľub, že DV MS dostane písomne špecifikáciu, ktoré útvary MS sa opatreniami majú zaoberať, resp. ich riešiť z titulu odstránenia nedostatkov, takýto dokument DV MS doteraz nedostal. Z diskusie vyplynulo, že je potrebné realizovať okrem iného vnútornú kontrolu v zmysle stanov MS. Bolo jednoznačne požadované, aby predseda DV MS informoval vedúcich funkcionárov a predkladal im neriešené návrhy opatrení DV MS a súčasne aby požadoval, aby sa Predsedníctvo MS (ktoré podľa poverenia Výboru MS má tieto úlohy zabezpečovať) danými opatreniami zaoberalo. V tomto smere bola schválená priebežná správa o realizácii návrhov opatrení a predložená všetkým členom Predsedníctva MS. Za vážnu oblasť členovia DV považujú vyriešenie otázok IČO a s nimi súvisiacimi otázkami právnej subjektivity MO MS. V týchto súvislostiach sa javí potreba usporiadať a posilniť prípadné kompetencie KR MS a v neposlednom rade aj sústrediť sa na riešenie otázok súvisiacich s rozvojom členskej základne. Po sneme MS sa tieto otázky priebežne riešia.

Po konzultácii s Ing. L. Zemanovou – nominovanou členkou DV MS, predseda DV predložil návrh na vykonanie finančnej a materiálovej kontroly v Matici slovenskej za účelom posúdenia, ako sa efektívne a účelne využívajú dotačné finančné prostriedky zo štátneho rozpočtu, ktoré MS dostáva z kapitoly Ministerstva kultúry SR. Obsah kontroly bude zameraný: v 1. etape na mzdové náklady súvisiace s náplňou práce a zodpovednosti jednotlivých zamestnancov MS a v 2. etape na financovanie hlavných aktivít (HA) a účelové zhodnotenie nakladania s majetkom MS pri celkovom zabezpečovaní úloh, ktoré Matici slovenskej prostredníctvom zákona zveril štát.

Výsledky vedeckých a odborných pracovísk Matice slovenskej

Vedné ústredie Matice slovenskej

Vedné ústredie (VÚ MS) koordinuje vedecký výskum a prezentačnú činnosť MS. V súlade so Stanovami MS je organizačným, koordinačným a metodickým ústredím spoločenských vied v oblasti vedy a výskumu, a tiež pre výskum Slovákov v zahraničí a vzťahov k nim. Združuje riaditeľov matičných vedeckých pracovísk, ako aj predsedov vedeckých odborov. Na čele VÚ MS je vedecký tajomník. V priebehu roku 2019 sa VÚ MS organizačne spolupodieľalo na viacerých významných celomatičných podujatiach. V marci – apríli 2019 to boli viaceré spomienkové akcie pri príležitosti 80. výročia vyvrcholenia Malej vojny Maďarska proti Slovensku (Spišská Nová ves 22. marca 2019, Michalovce 29. marca 2019, Smolenice 6. apríla 2019 a Orešany 11. apríla 2019). VÚ MS spolupracovalo aj na príprave Kongresu matíc a inštitúcií slovanských národov, ktorý sa uskutočnil 4. – 6. júna 2019 v Martine. Kongres bol spojený s 53. ročníkom Slovesnej jari. Spoločne s ďalšími matičnými zložkami organizačne a programovo zabezpečilo Národné matičné slávnosti v Martine, ktoré sa konali 4. augusta 2019.

Argument neprajníkov vedy Matice slovenskej o takzvanej duplicite vedy je hlbokým omylom v troch základných rovinách. Prvá rovina je, že v slobodnej, demokratickej a pluralitnej spoločnosti nie je možné centralizovať vedeckú činnosť do jednej inštitúcie a urobiť z nej štátny monopol na vedecký výskum a bádanie. Ak je veda v MS duplicitná s vedou v SAV, podľa tejto logiky je aj univerzitná veda, veda pod ministerstvami a dokonca múzeami rovnako duplicitná s vedou v SAV. Neexistuje jediný dôvod na to, aby bola práve matičná veda selektívne vylúčená zo štátnej podpory, zatiaľ čo štát financuje univerzitnú, rezortnú či dokonca múzejnú vedu, príkladmi sú Divadelný ústav pod MK SR, Vojenský historický ústav pod MO SR, Slovenský historický ústav v Ríme pod MŠVVaŠ SR či tiež verejnoprávny Ústav pamäti národa a mnohé ďalšie. V Matici slovenskej pracovalo v roku 2019 len jedenásť vedeckých pracovníkov, aj to nie všetci na plný úväzok. Keď vyhodnotíme jedinečné a preukázateľne prínosné výsledky práce súčasných vedeckých pracovníkov MS, zároveň vezmeme do úvahy hlboké podfinancovanie našej ustanovizne, môžeme vnímať slová o plytvaní verejných prostriedkov ako prejav neznalosti až zneváženia ich vedeckej práce.

Rovnako ako iné vedecké ústavy pod rôznymi ministerstvami, aj veda v MS má svoje špecializované a jedinečné zameranie. V prvom rade sa matiční vedci vo výskume venujú bohatým dejinám Matice slovenskej, činnosti jej miestnych, vedeckých, umeleckých odborov, ako aj životu a dielu významných Slovákov a Sloveniek pôsobiacich doma i v zahraničí. Na bádanie im slúži Archív MS a archív Krajanského múzea MS, v ktorých sa nachádzajú vzácne zbierky, ktoré nenájdete nikde inde na svete. V úzkej súvislosti s dejinami a osobnosťami sa matiční vedci zároveň venujú slovenskému národnému obrodeniu a výskumu dejín slovenského exilu. Subjektom matičnej vedy vo výskume a bádaní je slovenský národ, jeho kolektívna identita a vývoj, teda matiční vedci sledujú vyslovene slovenskú národnú líniu. Žiadna duplicita matičnej vedy a vedy v iných inštitúciách preto neexistuje.

Okrem toho slúži matičná veda aj ako odborné zázemie pre činnosť MS, najmä jej miestnych odborov, divadelných kolektívov či Informačného ústredia MS. Bez flexibilnej podpory matičných vedcov a ich výsledkov práce by MS ani matičiari v regiónoch nedokázali vytvárať konkrétne diela, ako sú knižné monografie, audiovizuálne historické dokumenty či divadelné

hry o matičných a slovenských osobnostiach a udalostiach. Matičná veda je nielen z historického, ale aj praktického hľadiska neoddeliteľnou súčasťou MS a jej aktuálnej činnosti. Treba tiež dodať, že v slovenských dejinách a literatúre je množstvo neprebádaných častí, ktorým sa venuje práve matičná veda. To je dôležité aj pre mestá a obce Slovenska, ktoré aj vďaka MS vydávajú monografie o svojich významných osobnostiach a udalostiach. Samostatnou kategóriou je prednášková činnosť matičných vedcov v regiónoch Slovenska pri výročiach slovenských osobností a udalostí

Dňa 4. septembra 2019 bola pripravená a publikovaná výzva na zverejnenie grantového systému na podporu vedeckých projektov v MS. Konkrétne išlo o oblasti literárnej vedy a histórie, historiografie, života Slovákov v zahraničí, slovakistiky, kulturológie, politológie, národohospodárstva a národnostných vzťahov. O grant sa uchádzali Slovenský literárny ústav, Šatnica MS a vedecké odbory MS (Historický odbor, Politologický odbor, Národohospodársky odbor a Jazykovedný odbor MS). Žiadosti o poskytnutie dotácie z grantového systému na podporu vedeckých projektov posúdila a vyhodnotila 21. októbra 2019 *Komisia na podporu vedeckých projektov MS*. Komisia po preskúmaní a širšej diskusii schválila päť projektov:

1. Národnohospodársky odbor MS – Ondrej Barič: *Pätnásť rokov vývoja integrácie Slovenska do Európskej únie.*
   Vedecká monografia
2. Historický odbor MS – Ivan A. Petranský: *Katolícka cirkev v slovenských dejinách 20. storočia.*
   Vedecká monografia
3. Historický odbor MS – Peter Mulík: *Cisárovi, čo je cisárovo a Bohu, čo je Božie (Podiel kresťanstva na formovaní Slovákov)*
   Vedecká monografia
4. Politologický odbor MS – Lukáš Perný: *Utopisti; vizionári sveta budúcnosti, prvé slovenské dejiny utopizmu.*
   Vedecká monografia
5. Slovenský literárny ústav MS – Vladimíra Vrajová: *Štylistika poézie*
   Odborná publikácia
6. Národnohospodársky odbor MS – Ján Vlnka: *Návrh plagátu. Slovenská a svetová elektrotechnika – historické porovnanie.*
   Didaktická pomôcka

Vedné ústredie spolupracovalo na vypracovaní Programu MS na roky 2019 – 2021 s výhľadom do roku 2025. Zároveň intenzívne pripravovalo vydávanie nového vedecko-populárnaho časopisu MS – *Národného spektra*. Prípravné zasadnutie redakčnej rady nového časopisu sa konalo 18. septembra 2019, ktoré s menšími pripomienkami schválilo koncepciu nového časopisu vypracovanú PhDr. petrom Sokolovičom, PhD. Dňa 11. decembra 2019 sa v Martine uskutočnila prípravná porada, na ktorej sa kreovala redakčná rada nového časopisu. Za predsedu redakčnej rady bol menovaný PhDr. Peter Sokolovič, PhD., ktorý rozbehol práce na novom časopise. Prvé číslo by mao vyjsť na konci júna 2020.

V rámci vedeckého výskumu MS je ôležité uviesť aj vybrané vedecké publikačné práce zamestnancov vedeckého ústredia MS.

PhDr. Pavel Mičianik, PhD., M.A.

Publikačná činnosť

Monografie:
AAB – MIČIANIK, Pavel: *Malá vojna Maďarska proti Slovensku (1938 – 1939).* Banská Bystrica: Dali-BB, 2019, 524 s. ISBN: 978-80-81412-03-5.

ABC – MIČIANIK, Pavel: Boj se sousedy (Války s Maďarskem a Polskem 1939).; Pod slovenskou zástavou (Armáda).; Od Tater až na Kavkaz (Válka proti SSSR 1941 – 1945). In: *Slovenský štát 1939 – 1945 (Válka, společnost, život).* Brno: Extra publishing s.r.o., 2019. ISBN 978-80-7525-222-7, s. 26 – 28, 44 – 47, 54 – 58.

ABD – MIČIANIK, Pavel: Vojnové udalosti prvej polovice 20. storočia (1914 – 1945).; Dejiny železničnej dopravy, In: ŽIGO, Pavol a kol.: *Lovinobaňa (História, príroda a spoločnosť).* Lovinobaňa: Obecný úrad Lovinobaňa, 2019. ISBN: 978-80-570-1201-6, s. 171 – 266, 311 – 330.

Štúdie:

ADF – MIČIANIK, Pavel: Pokus o vnútornú destabilizáciu Slovenska na začiatku októbra 1938. In: *Historický zborník*, 29, 2019, č. 1, ISNN 1335-8723, s. 48 – 68.

AED – MIČIANIK, Pavel: Rumunské letectvo nad stredným Slovenskom 1944 – 1945. In: ŠESTÁK, Mišo (zost.): *Zborník zo stretnutia priateľov regionálnej histórie (Hradište ročník V.: 30. november 2019).* Hradište: Priatelia histórie Novohradu, 2019. ISBN 978-80-973441-0-8, s. 224 – 244.

BDF – MIČIANIK, Pavel: Dramatické udalosti po maďarskom vpáde. In: *Národný kalendár 2020*. Martin: Matica slovenská, 2019, ISBN 978-80-8128-243-0, s. 166 – 169.

BDF – MIČIANIK, Pavel: Od povstania k oslobodeniu. In: *Národný kalendár 2020*. Martin: Matica slovenská, 2019, ISBN 978-80-8128-243-0, s. 237 – 239.

BDF – MIČIANIK, Pavel: Temná dejinná škvrna so svetlými obrysmi. In: *Slovenské národné noviny*, 34, 2019, č. 12, ISSN 0862-8823, s. 7.

Prednášky:

Beseda na tému *Malá vojna Maďarska proti Slovensku 1938 – 1939* a prezentácia rovnomennej monografie uskutočnená 22. marca 2019 v konferenčnej sieni Reduty v Spišskej Novej Vsi v rámci hlavného podujatia MS venovaného 80. výročiu bombardovania mesta maďarským letectvom a vyvrcholenia Malej vojny.

Beseda na tému *Búrlivý marec 1939* v Poľskom inštitúte v Bratislave uskutočnená 28. marca 2019. Diskusiu zorganizoval Ústav pamäti národa.

Prednáška na tému *Hrdinovia Malej vojny* v rámci širšej spomienkovej akcie uskutočnená 29. marca 2019 v Konferenčnej sále Zlatý Býk v Michalovciach. Išlo o hlavnú podujatie MS.

Prednáška na tému *Malá vojna Maďarska proti Slovensku 1938 – 1939* a prezentácia rovnomennej monografie uskutočnená 11. apríla 2019 v Novohradskom múzeu a galérii v Lučenci. Prednášku zorganizovalo Novohradské múzeum a galéria v Lučenci v spolupráci s MO MS Lučenec.

Prednáška pri príležitosti 100. výročia smrti M. R. Štefánika pre stredoškolských študentov uskutočnená 13. júna 2019 v kine Apollo v Lučenci. Prednášku zorganizovali DMS Lučenec, MO MS Lučenec a Spolok M. R. Štefánika v Lučenci.

Prednáška na tému *100. výročie maďarského boľševického vpádu na Slovensko a vyhlásenia Slovenskej sovietskej republiky 1919* uskutočnená 24. júna 2019 v Divadle B. S. Timravy v Lučenci. Prednášku zorganizoval DMS Lučenec v spolupráci s mestom Lučenec pre študentov stredných odborných škôl.

Beseda na tému *Príčiny a dôsledky Slovenského národného povstania* v priestoroch SHÚ v Bratislave uskutočnená 5. septembra 2019. Diskusiu zorganizoval Slovenský historický ústav MS a Historický odbor MS.

Prednášky na tému 1. a 2. svetovej vojny pre študentov Evanjelického gymnázia v Tisovci uskutočnené 14. októbra 2019 v rámci podujatia *Poznávajme život našich predkov*. Podujatie zorganizoval DMS Rimavská Sobota v spolupráci s Požičovňou kostýmov a krojov.

Prednáška a beseda k 17. novembru 1989 v Dome MS Žilina pre študentov stredných odborných škôl uskutočnená 25. novembra 2019.

Konferencie:

Vedecká konferencia *Rok 1919 a Slovensko*, Košice 10. jún 2019. Aktívna účasť s referátom *Vpád Maďarskej červenej armády a vyhlásenie Slovenskej republiky rád v Novohrade 1919*. Spoluúčasť na organizovaní konferencie.

Vedecká konferencia *Slovensko a prelomový rok 1939*, Bratislava 28. októbra 2019. Aktívna účasť s referátom *Vyvrcholenie Malej vojny marec – apríl 1939*.

Slovenský historický ústav Matice slovenskej

Slovenský historický ústav MS (SHÚ MS) je vedeckým pracoviskom Matice slovenskej pre základný slovakistický výskum a pre výskum slovenských dejín. V roku 2019 sa podieľal na vydaní viacerých vedeckých publikácií ako aj na vydávaní periodika Historický zborník a tiež bol organizátorom, resp. spoluoprganizátorom viacerých vedeckých konferencií.

Monografie a monografické publikácie

AAB Ivan MRVA – Peter MULÍK : ***Rok 1918 a Slováci.*** Matica slovenská 2019, 116 s.

AAB Peter MULÍK – Zuzana PAVELCOVÁ: ***Pittsburská dohoda .Úsilie Slovákov o rovnoprávnosť v Československu. 100 rokov od podpísania Česko-slovenskej dohody v Pittsburgu***. Matica slovenská 2019, 200 s.

Periodikum

AED **Historický zborník** ***Vedecký časopis o slovenských národných dejinách***. **Roč. 29, č. 1 – Matica slovenská 2019, 182 s.**

AED **Historický zborník** ***Vedecký časopis o slovenských národných dejinách***. **Roč. 29, č. 2 – Matica slovenská 2019, 274 s.**

Spomienkové podujatie k 150. výročiu úmrtia Štefana Moysesa

Slovenský historický ústav a Historický odbor Matice slovenskej usporiadal **4. júla 2019** v Knižnici slovenskej štátnosti Matice slovenskej v Bratislave spomienkové podujatie k 150. výročiu úmrtia biskupa Štefana Moysesa – prvého predsedu Matice slovenskej a zjednocujúcej osobnosti slovenského emancipačného pohybu. Podujatie sa začalo pri buste Štefana Moysesa vo vestibule Matice slovenskej v Bratislave, kde okrem prívetov PhDr. et Mgr. Petra Mulíka, PhD., zástupcu riaditeľa Slovenského historického ústavu MS a tajomníčky Historického odboru Matice slovenskej PhDr. Natálie Petranskej-Rolkovej, PhD., predniesol modlitbu za spásu a oslávenie Moysesovej duše rímskokatolícky kňaz, člen Rehole tešiteľov Božského srdca Ježišovho z Getsemani PhDr. Marek Vadrna, PhD.

Vedecké konferencie:

1. Vedecká konferencia ***Rok 1919 a Slovensko***

Matica slovenská a Štátna vedecká knižnica v Košiciach Kultúrno-vzdelávacom centre Štátnej vedeckej knižnice **10. júna 2019**

2. Vedecká konferencia ***Sto rokov od oživotvorenia Matice slovenskej. Sondy do dejín Matice slovenskej v 20. storočí***

Matica slovenská, Historický odbor Matice slovenskej, Slovenský historický ústav Matice slovenskej **1. októbra 2019** NR SR v hradnom areáli v Bratislave

3. Vedecká konferencia ***Slovensko a prelomový rok 1939***

Matica slovenská, Slovenský historický ústav a Historický odbor Matice slovenskej v spolupráci s Univerzitnou knižnicou v Bratislave **28. októbra 2019** v Univerzitnej knižnici v Bratislave

Vedecko-populárne aktivity

Rozhovory o histórii

Rozhovory o histórii sú neperiodickým podujatím Historického odboru Matice slovenskej a Slovenského historického ústavu pre matičiarov a záujemcov o históriu na kľúčové témy slovenských dejín.

Konštantín - Cyril svätec, vedec a diplomat
20. februára 2019
v Knižnici slovenskej štátnosti Matice slovenskej
na Grösslingovej ul. 23 v Bratislave pri príležitosti 1150. výročia úmrtia Konštantína - Cyrila
PhDr. et Mgr. Chryzostom Marek Vadrna CCG
PhDr. et Mgr. Peter Mulík, PhD.

Matičný tajomník Štefan Krčméry a samospráva Slovenska
8. augusta 2019
v Knižnici slovenskej štátnosti Slovenského historického ústavu
Matice slovenskej v Bratislave
Mgr. Lukáš Krajčír, PhD.
z SHÚ MS

Príčiny a dôsledky Slovenského národného povstania
5. septembra 2019
v Knižnici slovenskej štátnosti Slovenského historického ústavu
Matice slovenskej v Bratislave
PhDr. Pavel Mičianik, PhD., M. A.
vedecký tajomník Matice slovenskej
S koreferátom vystúpil
RNDr. Peter Bielik,
ktorý predstaví svoju publikáciu ***Povstanie roku 1944. Bolo národné, slávne, užitočné?*** (Bratislava 2019)

PhDr. et Mgr. Peter Mulík, PhD

Monografie a zborníky:
AAB Ivan MRVA – Peter MULÍK : ***Rok 1918 a Slováci.*** Matica slovenská 2019, 116 s.

ABB Peter MULÍK – Zuzana PAVELCOVÁ: ***Pittsburská dohoda .Úsilie Slovákov o rovnoprávnosť v Československu. 100 rokov od podpísania Česko-slovenskej dohody v Pittsburgu***. Matica slovenská 2019, 200 s.

Štúdie:
AAB MULÍK, Peter, *Štátoprávne riešenie slovenskej otázky a postavenie Slovenskej národnej rady v rokoch 1945 – 1948*. BOBÁK, Ján a kol.**,** ***Slovenské štátoprávne snahy v dvadsiatom storočí***. Vydavateľstvo Matice slovenskej, 2019, s.

ABB MULÍK, Peter, *Pittsburská dohoda ako súčasť politického programu slovenského štátoprávneho autonomizmu 1861 – 1938*. In: Peter Mulík – Zuzana Pavelcová: ***Pittsburská dohoda .Úsilie Slovákov o rovnoprávnosť v Československu. 100 rokov od podpísania Česko-slovenskej dohody v Pittsburgu***. Martin : Matica slovenská 2019, s.

AAB MULÍK, Peter, *Národno-štátne koncepcie Slovákov a ich vyústenie do samostatnej štátnosti*. In: Peter Mulík – Zuzana Pavelcová: ***Pittsburská dohoda .Úsilie Slovákov o rovnoprávnosť v Československu. 100 rokov od podpísania Česko-slovenskej dohody v Pittsburgu***. Martin : Matica slovenská 2019. 33 s.

AAB MULÍK, Peter: *Typológie politického autonomizmu v európskych dejinách prvej polovice 20. storočia a slovenský politický autonomizmus*. LETZ, Róbert: ***Úsilie o autonómiu Slovenska.*** Martin : Matica slovenská 2019

Recenzné posudky:

EDI MULÍK, Peter – recenzent: *Politickí väzni III.* Zväz protikomunistického odboja Bratislava : 2019. 145 s.

EDI MULÍK, Peter – recenzent: *GEŠPER, Marián – PARENIČKA, Pavol. Predsedovia Matice slovenskej 1863 – 2019*. Martin : Matica slovenská, 168 s.

Recenzie a vedecké články:

EDI MULÍK, Peter: *Slováci a Československá socialistická republika: Pramene k dejinám Slovenska a Slovákov XIIId*. Vedúca autorského kolektívu PhDr. Jaroslava Roguľová, PhD., editor PhDr. Pavel Dvořák. Bratislava : Literárne informačné centrum, 2018, 191 s. Slovenské pohľady 10 – 2019.

AFD MULÍK, Peter: *Za Viliamom Jablonickým*. Slovenské pohľady 11 -2019.

BEF MULÍK, Peter: *Pakt dvoch tyranov*. SVEDECTVO. Časopis tabuizovaných faktov. Mesačník Zväzu protikomunistického odboja č. 8 - 2019

AFD MULÍK, Peter: *November 1989 a štátna suverenita Slovenska*. SVEDECTVO. Časopis tabuizovaných faktov. Mesačník Zväzu protikomunistického odboja č. 11 – 2019.

BEF MULÍK, Peter: *Posledný veľký buditeľ národa*, Slovenské národné noviny, 29. apríla 2019.

AFD MULÍK, Peter: *Slovenskí apoštoli sv. Cyril a Metod. Matica slovenská má bezprostredný súvis so všetkými prejavmi cyrilo-metodskej tradície,*. SNN č. 28-29, 2019, 13. júl 2019. s. 17.

BEF MULÍK, Peter: *Matica slovenská v rokoch 1939 – 1945. Ekonomická situácia matičnej inštitúcie bola ku koncu vojny vysoko pozitívna*. Slovenské národné noviny, č. 43, 27. októbra 2019, s. 7.

Vystúpenia na vedeckých konferenciách:

MULÍK, Peter: *Zmeny v katolíckej cirkvi spôsobené Prevratom v roku 1919*

Vedecká konferencia *Rok 1919 a Slovensko.* Matica slovenská a Štátna vedecká knižnica v Košiciach Kultúrno-vzdelávacom centre Štátnej vedeckej knižnice **10. júna 2019**

MULÍK, Peter: *Matica slovenská v rokoch 1938 – 1945*

Vedecká konferencia *Sto rokov od oživotvorenia Matice slovenskej. Sondy do dejín Matice slovenskej v 20. storočí.* Matica slovenská, Historický odbor Matice slovenskej, Slovenský historický ústav Matice slovenskej **1. októbra 2019** NR SR v hradnom areáli v Bratislave.

MULÍK, Peter: *Programové vyhlásenie autonómnej vlády Slovenskej krajiny*

Vedecká konferencia *Slovensko a prelomový rok 1939.* Matica slovenská, Slovenský historický ústav a Historický odbor Matice slovenskej v spolupráci s Univerzitnou knižnicou v Bratislave **28. októbra 2019** v Univerzitnej knižnici v Bratislave

Editorská činnosť:

AAB Ivan MRVA – Peter MULÍK : ***Rok 1918 a Slováci.*** Matica slovenská 2019, 116 s.

ABB Peter MULÍK – Zuzana PAVELCOVÁ: ***Pittsburská dohoda .Úsilie Slovákov o rovnoprávnosť v Československu. 100 rokov od podpísania Česko-slovenskej dohody v Pittsburgu***. Matica slovenská 2019, 200 s.

Akvizícia, redakčná príprava príspevkov, zostavenie a korektúry Historického zborníka:

Historický zborník *Vedecký časopis o slovenských národných dejinách*. Roč. 29, č. 1 – Matica slovenská 2019, 182 s.

Historický zborník *Vedecký časopis o slovenských národných dejinách*. Roč. 29, č. 2 – Matica slovenská 2019, 274 s.

Mgr. Lukáš Krajčír, PhD.

Štúdie

AED: Sondy do postojov slovenských evanjelikov k štátoprávnej problematike. In *Historický zborník*, roč. 29, 2019, č. 1, s. 24-48.

AED: Obraz osobnosti Matúša Dulu v diskurze po jeho smrti (zaslané do tlače, realizuje: ÚPV SAV)

Redakčné a zostavovateľské práce

FAI: MULÍK, Peter – KRAJČÍR, Lukáš. *Rok 1919 a Slovensko*. Zostavenie zborníka. Vyd. MS. Termín zadania 31. marec 2020. (spolueditor)

FAI: SOKOLOVIČ, P. – KRAJČÍR, L. – BOBÁK, J. Sto rokov od oživotvorenia Matice slovenskej. Sondy do dejín Matice slovenskej v 20. storočí. Vyd. MS. Termín zadania: po dohode s ostatnými editormi. (spolueditor)

Prednášky

Prednáška 11. 12. 2019 v A4-priestore súčasnej kultúry v rámci prednáškového cyklu **Odkazy** na tému **Emil Stodola a význam samosprávy**

Prednáška 10. 12. 2019 na Strednej priemyselnej škole elektrotechnickej, Hálova 16 z cyklu **Odkazy** na tému **M. R. Štefánik a idea humanizmu**

Prednáška 5. 11. 2019 v Dome MS v Nitre v rámci „odbornej konferencie“ (cyklu prednášok pre pedagógov) na tému **Humanistické a demokratické princípy verejného pôsobenia M. R. Štefánika**

Prednáška 25. 6. 2019 v A4 – priestore súčasnej kultúry v rámci cyklu prednáškového cyklu **Odkazy** na tému **Ján Lajčiak a kritické myslenie**.

Diskusia 27. 5. 2019 v Satori Stage na tému **M. R. Štefánik – symbol slovenského národa**. Dostupné na internete: https://www.youtube.com/watch?v=XGLMmFPsb_s

Prednáška 22. 5. 2019 v A4 – priestore súčasnej kultúry v rámci prednáškového cyklu **Odkazy** na tému **M. R. Štefánik a idea humanizmu**.

Prednáška 2. 4. 2019 v A4 – priestore súčasnej kultúry v rámci prednáškového cyklu **Odkazy** na tému **Hana Gregorová a ženská emancipácia**.

Konferencie:

1. 10. 2019 vedecká konferencia **Sto rokov od oživotvorenia Matice slovenskej**, organizovaná Slovenským historickým ústavom a Historickým odborom Matice slovenskej. Príspevok na tému: **Myšlienkové východiská Štefana Krčméryho a ich vplyv na matičné smerovanie**

10. 6. 2019 vedecká konferencia **Rok 1919 a Slovensko**, organizovaná v Košiciach Maticou slovenskou a Štátnou vedeckou knižnicou v Košiciach. Príspevok na tému: **Zmeny v evanjelickej cirkvi a. v. spôsobené prevratom 1919**

PhDr. Peter Sokolovič, PhD.

Publikačná činnosť:

ABB SOKOLOVIČ, Peter: Prievidza v rokoch 1945 – 1960. In: MRVA, Ivan a kol.: Prievidza. Monografia mesta II. Banská Bystrica 2019, s. 4 – 33.

ADF SOKOLOVIČ, Peter: Proces s Jozefom Tisom. Sonda na okraj nálad v slovenskej spoločnosti. In: Historický zborník 2 – 2019, s. 150 – 162.

EDI SOKOLOVIČ, Peter: Róbert Letz a kol.: Úsilie Slovákov o autonómiu. In: Historický zborník 2 – 2019, s. 254 – 258.

BDF SOKOLOVIČ, Peter: Represiou aj prevenciou. In: Národný kalendár 2020. Martin 2019, s. 191 – 193.

BDF SOKOLOVIČ, Peter: Prípad Františka Galana. In: Národný kalendár 2020. Martin 2019, s. 242 – 243.

BDF SOKOLOVIČ, Peter: Kolektivizácia na prievidzský spôsob. In: Národný kalendár 2020. Martin 2019, s. 272 – 274.

Slovenský literárny ústav Matice slovenskej

Slovenský literárny ústav je vedeckým pracoviskom Matice slovenskej pre základný slovakistický výskum (zákon o Matici slovenskej č. 68/1997 Z. z.), pre výskum dejín slovenskej literatúry a literárnej vedy so zreteľom na širší kultúrno-spoločenský kontext.
Slovenský literárny ústav mal v roku 2019 dvoch pracovníkov: doc. PaedDr. Pavol Parenička, CSc. (čiastkový úväzok) a od 1. 5. 2019 nastúpil na čiastkový úväzok doc. PaedDr. Július Lomenčík, PhD. (povedený riaditeľ SLÚ MS). Aj napriek nedostatku vedeckých pracovníkov sa SLÚ MS podieľal na plnení úloh v oblasti vedy a výskumu, kultúry a osvety a publicistickej činnosti.

a) Na úseku vedy a výskumu

− Uskutočňovanie výskumu dejín a postáv slovenskej literatúry všetkých etáp jej vývinu a otázok literárnej teórie; v tejto oblasti SLÚ MS spolupracoval s literárnovednými, historickými, kulturologickými, vedeckými, múzejnými a akademickými pracoviskami na Slovensku a v zahraničí (Česko, Rakúsko).
− Tvorba viacerých zásadných knižných projektov Matice slovenskej: *Predsedovia Matice slovenskej 1863 – 2019, Ľudovít Štúr – životný príbeh, Kto bol kto v Slovenskej republike 1939 – 1945* (doc. P. Parenička).
− Vedecká rada Matice slovenskej (doc. J. Lomenčík, doc. P. Parenička, členovia rady).
− ber 2019 (doc. J. Lomenčík, doc. P. Parenička).

b) Na úseku kultúry a osvety

− Práca v oblasti celoslovenských literárnych súťaží (hodnotenie súťažných príspevkov), účasť v odborných porotách, komisiách, radách, predstavenstvách: 26. ročník súťaže v prednese slovenských povestí *Šaliansky Maťko Jozefa Cígera Hronského* – okresné (Banská Bystrica) i krajské (Banskobystrický kraj) kolo (doc. J. Lomenčík, člen odbornej poroty); 11. ročník celoslovenskej literárnej a výtvarnej súťaže tvorivosti detí a mládeže *Cesty za poznaním minulosti* (doc. J. Lomenčík, člen odbornej poroty v literárnej súťaži); 16. ročník celoštátnej literárnej súťaže mladých autorov *Mladá slovenská poviedka 2019* (doc. J. Lomenčík, člen odbornej poroty); 52. ročník celoslovenskej prehliadky umeleckej tvorivosti učiteľov *Chalupkovo Brezno* (doc. J. Lomenčík, člen odbornej poroty v kategórii Literárna tvorba – próza); Fond na podporu umenia (doc. J. Lomenčík, člen odbornej komisie na vydávanie pôvodnej slovenskej umeleckej literatúry); Ústredná jazyková rada, poradný orgán ministra kultúry v oblasti štátneho jazyka (doc. J. Lomenčík, člen ÚJR MK SR); Spolok slovenských spisovateľov (doc. J. Lomenčík, člen Predstavenstva Spolku slovenských spisovateľov).

Doc. PaedDr. Július Lomenčík, PhD., poverený riaditeľ

Publikačná činnosť:

AED Vedecké práce v domácich recenzovaných vedeckých zborníkoch, monografiách

Školstvo v Málinci. In *Zborník zo stretnutia priateľov regionálnej histórie*. Zostavil Mišo Šesták. Rec. Dr. h. c. prof. PaedDr. Pavol Odaloš, CSc., doc. PaedDr. Miroslav Kmeť, PhD. Hradište: Vydalo občianske združenie Priatelia histórie Novohradu, 2019, s. 477 – 485.

Málinské nárečie v kontexte novohradských nárečí. In: *Zborník z piateho ročníka stretnutia priateľov regionálnej histórie*, Hradište 30. november 2019. Zostavil Mišo Šesták. Rec. Prof. PaedDr. Vladimír Patráš, CSc., doc. PaedDr. Pavol Parenička, CSc. Hradište: Vydalo občianske združenie Priatelia histórie Novohradu, 2019, s. 266 – 272.

FAI Redakčné a zostavovateľské práce knižného charakteru (bibliografie, encyklopédie, katalógy, slovníky, zborníky...)

Rozprávky a rečňovanky Augusta Horislava Škultétyho. Zost. Marta Kamasová, Július Lomenčík (80 %), Mišo Šesták. Veľký Krtíš: Spoločnosť Augusta Horislava Škultétyho vo veľkom Krtíši v spolupráci s občianskym združením Priatelia histórie Novohradu, 2019. 110 s.

REKUS – regionálny kultúrny spravodajca. Lučenec: Novohradské osvetové stredisko, 2019 (vyšlo jedenásť čísel a jedno dvojčíslo); **jazykový redaktor**

Prednášková činnosť:

Oslavy pri príležitosti 250. výročia narodenia Juraja Palkoviča.
Dátum a miesto: 19. marec 2019, historická budova Radnice Lučenec.
Organizátor: Matica slovenská, Dom Matice slovenskej v Lučenci, Miestny odbor Matice slovenskej v Lučenci, Mesto Lučenec.
Prednáška na tému *Odkaz Juraja Palkoviča pre dnešok*.

Spomienkové podujatie „JANKO JESENSKÝ – 100 rokov od nástupu za župana Gemersko-malohontskej župy“.
Dátum a miesto: 10. apríl 2019, Rimavská Sobota.
Organizátor: Okresná rada SNS v Rimavskej Sobote, Dom Matice slovenskej v Rimavskej Sobote, Mesto Rimavská Sobota v spolupráci s Gemersko-malohontským osvetovým strediskom a Knižnicou Mateja Hrebendu v Rimavskej Sobote.
Prednáška na tému *Život a dielo Janka Jesenského*.

Literárno-hudobné uvoľnenie pod názvom „Večer nula“.
Dátum a miesto: 9. máj 2019, Klub HaD (Hudby a Divadla) Banská Bystrica.
Organizátor: Generácia NULA a banskobystrická Odbočka Spolku slovenských spisovateľov.
Prezentácia vlastnej básnickej tvorby.

V rámci cyklu Literárnych a hudobných večerov pri príležitosti 85. výročia narodenia Mikuláša Kováča podujatie pod názvom „Hodiny naspäť tikajú“.
Dátum a miesto: 13. máj 2019, Literárne a hudobné múzeum v ŠVK Banská Bystrica.

Organizátor: Štátna vedecká knižnica v Banskej Bystrici – Literárne a hudobné múzeum.
V rámci besedy prezentácia *života a diela spisovateľa Mikuláša Kováča (1934 – 1992)*.

Projekt Knižničný kaleidoskop
Dátum a miesto: 29. máj 2019, Gymnázium A. H. Škultétyho Veľký Krtíš
Organizátor: BBSK-Hontiansko-novohradská knižnica A. H. Škultétyho vo Veľkom Krtíši
Prednáška pre žiakov Gymnázia A. H. Škultétyho Veľký Krtíš o živote a diela štúrovca a veľkokrtíšskeho rodáka A. H. Škultétyho pod názvom *August Horislav Škultéty ako učiteľ...*

Cyklus knižnice pre mládež pod názvom „Slovenčina naša, krásne ty zvuky máš. Ale aj mnohé úskalia...
Dátum a miesto: 14. jún 2019, Novohradská knižnica Lučenec.
Organizátor: BBSK- Novohradská knižnica Lučenec
Prednáška pre žiakov Strednej odbornej školy hotelových služieb a dopravy a Pedagogickej a sociálnej akadémie v Lučenci na tému *Slovenčina moja krásna*.

Slávnosť venovaná básnikovi, rodákovi z Hradišťa Deziderovi Bangovi pri príležitosti životného jubilea 80 rokov.
Dátum a miesto: 24. august 2019, Hradište.
Organizátor: BBSK-Novohradské osvetové stredisko Lučenec a Obec Hradište.
Prednáška na tému *Život a literárna tvorba Dezidera Banga*.

Slávnostné služby Božie pri príležitosti 250. výročia narodenia básnika, prekladateľa, evanjelického kňaza a seniora Bohuslava Tablica.
Dátum a miesto: 15. september 2019, Hontianske Moravce.
Organizátor: Cirkevný zbor Evanjelickej cirkvi augsburského vyznania na Slovensku Hontianske Moravce.
Prednáška na tému *Literárna činnosť Bohuslava Tablica*.

Odborný seminár pri príležitosti 45. výročia úmrtia spisovateľa Jozefa Horáka „Jozef Horák – regionálne v univerzálnom.

Dátum a miesto: 27. 9. 2019, Základná škola Jozefa Horáka v Banskej Štiavnici.

Organizátor: Základná škola Jozefa Horáka v Banskej Štiavnici, Mesto Banská Štiavnica, Pohronské osvetové stredisko Žiar nad Hronom, pracovisko Banská Štiavnica.

Referát na tému *Význam a funkcia povesti v školskej praxi*.

Diskusná relácia TV Lux *V Samárii pri studni* (náboženská publicistika na aktuálnu tému)

Dátum a miesto: 30. september 2019 (20.30 – 22.00 hod., vysielané naživo), TV Lux Bratislava.

Beseda na tému *Básnik Ján Frátrik, alebo o potrebách a potrebe umenia* s prof. M. Bátorovou, Učená spoločnosť slovenská, a K. Šušoliaková, Krajská knižnica Žilina.

Spomienková slávnosť venovaná dvom rodákom pri príležitosti ich významných výročí.

Dátum a miesto: 6. október 2019, evanjelická fara v Pondelku.

Organizátor: OZ KÚRIA vo Veľkej Suchej, ECAV v Pondelku.

Prednáška na tému *Život a dielo jazykovedca Eugena Jónu*.

Vzdelávací seminár „Poznaj život našich predkov“
Dátum a miesto: 14. október 2019, Evanjelické gymnázium Tisovec
Organizátor: Evanjelické gymnázium Tisovec
Tvorivá dielňa pre žiakov štvrtého ročníka na témy: *Slovenské kultúrne dedičstvo a jeho odkaz pre súčasnosť* a *Ján Smrek – básnik mladosti a života*.

Odborná konferencia určená pre pedagógov základných a stredných škôl, poslucháčov Pedagogickej a Filozofickej fakulty Univerzity Konštantína Filozofa v Nitre
Dátum a miesto: 5. november 2019, Dom Matice slovenskej v Nitre
Organizátor: Dom Matice slovenskej v Nitre a Pedagogický odbor Matice slovenskej.
Prednáška na tému *Milan Rastislav Štefánik v reflexii českého učiteľa Vladimíra Polívku v 20. rokoch 20. storočia*.

Vzdelávací kurz slovenského jazyka
Dátum a miesto: 11. november 2019, Novohradská knižnica Lučenec.
Organizátor: BBSK Novohradská knižnica Lučenec
Prednáška pre žiakov Strednej odbornej školy hotelových služieb a dopravy Lučenec na tému *Tvorba jazykového prejavu písomne a ústne*.

Konferencia o živote, diele, poslaní a posolstve A. H. Škultétyho pri príležitosti 200. výročia jeho narodenia.
Dátum a miesto: 27. november 2019, evanjelická fara vo Veľkom Krtíši.
Organizátor: Spoločnosť A. H. Škultétyho Veľký Krtíš, MO Matice slovenskej a ECAV Veľký Krtíš
Prednáška na tému *Pedagogická činnosť Augusta Horislava Škultétyho*.

Recenzentská a posudzovateľská činnosť

Kamasová, Marta: *August Horislav Škultéty (1819 – 1892). Posolstvo života a diela*. Veľký Krtíš: OZ Spoločnosť Augusta Horislava Škultétyho Veľký Krtíš, 2019. 74 s. ISBN 978-80-972165-2-8 (z recenzentského posudku časť textu na zadnej strane obálky)

Vrajová, Vladimíra: rukopisná verzia monografickej publikácie *Štylistické kontúry poézie*, 110 s.

Rozhlasové vystúpenia

Rádio Regina Východ, relácia „Rómske slovo“ – 28. 8. 2019 o 18.40 hod.:
Rádio Patria, relácia „Národnostný magazín rómsky“ – 8. 9. 2019, 20.00 hod.

- **hodnotenie básnickej tvorby rómskeho básnika Dezidera Bangu**

Doc. PaedDr. Pavol Parenička, CSc., vedecký pracovník

Projektová činnosť:

Jurík, Ľuboš: Ľudovít Štúr. Životný príbeh. Martin: Vydavateľstvo Matice slovenskej 2019, 629 s. ISBN 978-80-8115-285-6 (odborná spolupráca, recenzent + doslov, s. 625 – 627, + anotácia na obálke).

Predsedovia Matice slovenskej 1863 – 2019. Martin: Matica slovenská 2016, 168 s. ISBN 978-808128-240-9 (s Mariánom Gešperom)

Slovník slovenskej republiky 1939 – 1945 – encyklopedické dielo Múzea SNP v Banskej Bystrici, Vojenského historického ústavu a Historického ústavu SAV v Bratislave, Slovenskej národnej knižnice a Matice slovenskej v Martine; tvorba a redigovanie hesiel, lexikografická redakcia (termín ukončenia rukopisu december 2019, knižné vydanie august 2020)

Recenzentská a posudzovateľská činnosť:

Slováci v zahraničí roč. 35 (zostavila Zuzana Pavelcová). Martin: Matica slovenská 2018 (2019), 186 s. (s Petrom Mulíkom). ISSN 0081 0061. EAN 9770081006000 85.

Sedem viet o monografii obce Terchová. In: Terchová, roč. 30, 2019, č. 2, s. 16, ISSN 133-8827 (Peter Cabadaj a kol.: Terchová. Monografia obce. Martin: Vydavateľstvo Matice slovenskej 2018, 176 s. *ISBN*: 9788081282188.

Mária Bičanová: Život a dielo staviteľa Stanislava Zachara alebo osudy slovenského gaudího. In: Bičanová, Mária: Život a dielo Stanislava Zachara rytiera pápežského Radu sv. Silvestra. B. m.: Daniel Zachar (2019), s. 101 – 103, ISBN 978-80-967794-5-1.

Jozef Tomáška: Súčasná prezentácia a využitie stavieb mesta Trnava (bakalárska práca). Univerzita Komenského v Bratislave, Fakulta sociálnych a ekonomických vied, 52 s.

Ing. Ivana Poláková: Osobnosti slovenského knihovníctva a bibliografie vo svetle lexikografických prác univerzálnej a odbornej proveniencie (dizertačná práca). Žilinská univerzita v Žiline, Fakulta humanitných vied, 136 s. + prílohy 55 s.

Miroslav Tuma – Ivana Poláková: Štátny ústav pre zveľaďovanie živností. In: Slovenské pohľady, IV. + 135, 2019, č. 5, s. 124 – 125. ISSN 1335 – 7786.

Denisa Fulmeková: Doktor Mráz. In *Slovenské pohľady*, IV. + 135, 2019, č. 6, s. 131 – 132. ISSN 1335-7786.

Peter Cabadaj a kol.: Terchová. In *Slovenské pohľady*, IV. + 135, 2019, č. 7 – 8, s. 271 – 272. ISSN 1335-7786.

Karol Fremal: Výber z diela. In *Slovenské pohľady*, IV. + 135, 2019, č. 9, s. 114 – 115. ISSN 1335 – 7786.

Doc. PaedDr. Július Lomenčík, PhD.: Jazyk a literatúra v edukácii. Diachrónny a synchrónny pohľad (vedecká monografia). Filozofická fakulta Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici, 2019, 140 s.

Kolektív autorov: Prečo nemôže byť 28. Október 1918 slovenským štátnym sviatkom. In *Slovenské pohľady*, IV. + 135, 2019, č. 10, s. 109 – 111. ISSN 1335-7786.

Doslov. In: Madura, Pavol: Miestny odbor Matice slovenskej v Martine v rokoch 1919 – 1950. Prvé ohnivo matičnej reťaze. Marin: Matica slovenská, 2019, s. 120 – 123. ISBN 978-80-8128-244-7.

Pamätnica zo 4. Kongresu matíc slovanských národov a slovanských inštitúcií... (zostavovateľka Zuzana Pavelcová). Martin: Matica slovenská, 2019 (117 s.).

Slováci v zahraničí roč. 36 (zostavila Zuzana Pavelcová). Martin: Matica slovenská (2019), 186 s. ISSN 0081 0061. EAN 9770081006000 85.

Viliam Sokolík. Výtvarný autodidakt (o svojej tvorbe a v očiach iných). In: Slovenské pohľady, IV. + 135, 2019, č. 12, s. 131 – 132. ISSN 1335 – 7786.

Prednášková činnosť:

12. 04. 2019 – Dolný Kubín, Žaškov – prednáška Žaškovskí a osobnosti Žaškova v kontexte slovenských a oravských dejín – Oravské kultúrne stredisko, Mesto Dolný Kubín a Základná umelecká škola P. M. Bohúňa v Dolnom Kubíne, Obec Žaškov – slávnostná akadémia, odborný seminár.

13. 05. 2019 – Vrútky – prednáška Stanislav Zachar v kontexte slovenských, matičných a regionálnych dejín – Miestny odbor Matice slovenskej Vrútky – cyklus prednášok k 100. výročiu oživotvorenia Matice slovenskej.

15. 05. 2019 – Partizánske – prednáška Sedemdesiat rokov od založenia Miestneho odboru Matice slovenskej v Partizánskom v roku 1949 – Miestny odbor Matice slovenskej Partizánske a mesto Partizánske – cyklus prednášok k 100. výročiu oživotvorenia Matice slovenskej.

07. 07. 2019 – Vyšný Kubín (Vyšnokubínske skalky) – prednáška Sté výročie oživotvorenia Matice slovenskej – Krajská rada Matice slovenskej v Liptovskom Mikuláši a Miestny odbor Matice slovenskej v Dolnom Kubíne – akadémia v rámci Stretnutia matičiarov Liptova a Oravy.

15. 09. 2019 – Hontianske Moravce – prednáška Životné osudy Bohuslava Tablica – Matica slovenská, Slovenský literárny ústav a ECAV, farský úrad Hontianske Moravce a hontiansky seniorát – odborný seminár a slávnostná akadémia pri príležitosti 250. výročia narodenia Bohuslava Tablica.

03. 10. 2019 – Banská Bystrica – prednáška Karol Kuzmány a slovenské národné hnutie - Stredoslovenské múzeum, Spolok historikov stredoslovenských banských miest pri Slovenskej historickej spoločnosti a Kuzmányho kruh v spolupráci s Katedrou histórie Filozofickej fakulty Univerzity Mateja Bela v Banskej Bystrici a ECAV na Slovensku – medzinárodná vedecká konferencia.

12. 10. 2019 – Vrútky – prednáška O živote a diele Stanislava Zachara – Mesto Vrútky a Miestny odbor Matice slovenskej vo Vrútkach – slávnostná akadémia k 150. výročiu narodenia Stanislava Zachara.

16. 10. 2019 – Liptovský Mikuláš – prednáška Martin Rázus v ozvenách času – Múzeum Janka Kráľa a Kruh spisovateľov Martina Rázusa v spolupráci s Domom Matice slovenskej v Liptovskom Mikuláši – prednáška s diskusiou pri príležitosti 131. výročia narodenia Martina Rázusa.
23. 10. 2019 – Klin, okr. Námestovo – prednáška Dynastia Skyčákovcov z Klina v slovenských dejinách – Žilinský samosprávny kraj, Oravské kultúrne stredisko v Dolnom Kubíne – odborný seminár Spomíname na Skyčákovcov pri príležitosti 120. výročia narodenia Františka Skyčáka ml.
28. 10. 2019 – Pezinok – prednáška Kontexty historických a životopisných románov o Ľudovítovi Štúrovi (vo svetle poslednej biografie Ľuboša Juríka) – Mesto Pezinok, Matica slovenská – pri príležitosti vydania románu Ľuboša Juríka Ľudovít Štúr.
06. 11. 2019 Banská Bystrica – referát Predsedovia Matice slovenskej a národná identita – Univerzita Mateja Bela, Matica slovenská – vedecká konferencia Národná identita a spoločný jazyk.
08. 11. 2019 Bratislava – prednášky o knihách Predsedovia Matice slovenskej 1863 – 2019 a Ľudovít Štúr. Životný príbeh – Matica slovenská – v rámci štúdii a besied medzinárodného knižného veľtrhu Bibliotéka v Inchebe.
26. 11. 2019 Martin – prednáška Niekoľko pohľadov na pôsobenie Kníhtlačiarskeho účastinárskeho spolku (KÚS-u) a Kníhkupecko-nakladateľského spolku (KNÚS-u) – Matica slovenská, Neografia, s. s. – v rámci slávnostného kolokvia.
29. 11. 2019 Martin – prednáška Jozef Lettrich ako člen Výboru Matice slovenskej –Matica slovenská, Mesto Martin, Mesto Turčianske Teplice – pietna spomienka pri príležitosti 50. výročia úmrtia Jozefa Lettricha.

Archív Matice slovenskej

Evidencia archívneho dedičstva SR

Archív MS spravoval k 31. decembru 2019 celkovo 72 archívnych súborov. Archív opatruje ako depozit 71,64 bm archívnych dokumentov.

Spracúvanie a sprístupňovanie archívnych dokumentov

V oblasti spracúvania archívnych dokumentov boli triedené tieto archívne časti – Projektová dokumentácia objektov Matice slovenskej v rozsahu 5,5 bm, Fotografie a negatívy 312 zamestnancov Matice slovenskej, vyhotovil sa súpis 1 375 výtvarných diel a následne sa zaradil do súpisu osobného fondu Jozefa Cígera Hronského, prvotne sa spracovala „pracovná“ Zbierka tlačí vydaných MO MS a OS MS v rozsahu 216 jednotiek a prebehla archivácia 119 matičných videí z youtube kanála z rokov 2018 – 2019.

Prístup k archívnym dokumentom

V priebehu roka prejavilo záujem o archívne fondy Matice slovenskej 100 bádateľov. Priestory archívu navštívilo 87 bádateľov, u ktorých sme zaznamenali 111 bádateľských návštev. Prostredníctvom elektronickej komunikácie nás kontaktovalo 13 bádateľov, z toho 2 zo zahraničia. V rámci našich služieb sme vybavili 178 žiadostí o informácie a konzultácií,

z toho 130 prostredníctvom elektronickej komunikácie (10 zo zahraničia), 16 telefonických a 32 osobných. S cieľom zefektívniť prístup bádateľov k archívnym pomôckam a odľahčiť pracovné úkony zamestnancov archívu sa na webovom portáli MS v časti Súpis archívnych fondov a zbierok sprístupnilo 33 archívnych pomôcok.

Výskumná, publikačná a kultúrno-osvetová činnosť

Úspešne sa pokračovalo v putovaní panelových výstav – *Sláva národa hodná je obetí. Dvestoročnica Jozefa Miloslava Hurbana* a *90. výročie slávnostného otvorenia druhej budovy Matice slovenskej (1926 – 2016)*, ktoré si zapožičali MO MS v Prešove a DMS v Šuranoch. Stálu expozíciu Archívu MS *Jozef Cíger Hronský – Život bez oddychu*, ktorá sa nachádza v Dome J. C. Hronského na Hviezdoslavovej ulici v Martine, navštívilo v roku 2019 85 exkurzií v počte 2 191 návštevníkov. Expozícia okrem výstavných panelov dlhodobo sprístupňuje archívne dokumenty a zbierkové a umelecké predmety z osobného fondu Jozefa Cígera Hronského a v menšom rozsahu aj Stanislava Mečiara. Kolektív archívu zabezpečil lektorské služby v sídelnej budove MS pre 34 exkurzií (1 360 návštevníkov). Vzácnou udalosťou bola návšteva členov Miestneho odboru MS v Martine v našom archíve, pre ktorých sme pripravili dve prednášky s powerpointovými prezentáciami o sídelnej druhej budove MS a o Archíve MS, doplnených exkurziou po budove a priestoroch archívu a výstavkou archívnych dokumentov v priestoroch bádateľne. Priestory depotu archívu navštívili napríklad aj skauti z 37. zboru Fatran z Martina a účastníci 4. Kongresu matíc a inštitúcií slovanských národov zo Slovenska, Česka, Slovinska, Nemecka, Srbska, Ukrajiny, Bulharska, Rumunska, Ruska a zo Švédska.

Vo vedecko-výskumnej oblasti sa realizovala výskumná úloha Jozef Bánsky v dokumentoch Archívu Matice slovenskej. Vyhotoveniu súpisu predchádzala rešerš v archívnych súboroch v rozpätí rokov 1919 – 1959. Aktualizovali sa biografické údaje v Súpise zakladajúcich členov Matice slovenskej 1862 – 1950. Odborne sme spolupracovali na recenzovaní pripravovanej vedeckej monografie (Natália Petranská Rolková. *Matica slovenská v kontexte národno-štátnych koncepcií prvej Československej republiky*.).

Pri príležitosti storočnice zakladania matičných miestnych odborov sa zriadila knižná edícia Dejiny miestnych odborov Matice slovenskej. Cieľom projektu je systematické vedecké spracovanie dejín jednotlivých matičných miestnych odborov. Edícia prináša viacero výhod – jednotnú podobu titulov, formát, spôsob spracovania, grafiku a podobne. Výsledkom sú prvé tri zväzky edície o dejinách miestnych odborov MS v Martine, v Banskej Bystrici a v Brezne. Pri príležitosti storočnice miestneho odboru MS v Martine Pavol Madura prednášal o dejinách MO MS v Martine v rokoch 1919 – 1950 s powerpointovou prezentáciou na slávnostnej schôdzi martinského miestneho odboru.

Publikačná činnosť:

AAB – Vedecké monografie vydané v domácich vydavateľstvách

MADURA, Pavol. *Druhá budova Matice slovenskej. Od myšlienky po súčasnosť.* Martin : Matica slovenská, 2019. 176 s. ISBN 978–80–8128–227–0.

MADURA, Pavol. *Miestny odbor Matice slovenskej v Martine v rokoch 1919 – 1950. Prvé ohnivo matičnej reťaze*. Martin : Matica slovenská, 2019. 134 s. ISBN 978–80–8128–244–7.

AFB – Publikované pozvané príspevky na domácich vedeckých konferenciách

MADURA, Pavol. Ján Drahotín Makovický a Matica slovenská. In ĎURIŠKA, Zdenko (ed.). *Biografické štúdie 42*. Martin : Slovenská národná knižnica – Národný biografický ústav, 2019, s. 48 – 57. ISBN 978-80-8149-122-1. ISSN 0067-8724.

BDF – Odborné práce v ostatných domácich časopisoch

MADURA, Pavol. Neúnavný darca zbierok a zakladajúci člen Matice (Široká pôsobnosť Jána Drahotína Makovického). In *Slovensko*, roč. 41, 2019, č. 1, s. 10, 11.

MADURA, Pavol. Sídelná budova Matice slovenskej je v poradí druhou matičnou budovou. In *Hlas Matice*, roč. 2, 2019, č. 1, s. 6.

MADURA, Pavol. Položili základy slovenskej vedy. In HAVIAR, Štefan (ed.). *Národný kalendár 2020*. Martin : Matica slovenská, 2019, s. 162-165.

MADURA, Pavol. „Znamenitý predstaviteľ slovenskej veci“ Franko Veselovský, málo známa osobnosť národného hnutia. In HAVIAR, Štefan (ed.). *Národný kalendár 2020*. Martin : Matica slovenská, 2019, s. 206-209.

MADURA, Pavol. Storočnica miestnych odborov Matice slovenskej. In *Slovensko*, roč. 41, 2019, č. 4, s. 8, 9.

MADURA, Pavol. Výnimočný zástoj v matičných dejinách. Pred sto rokmi začali vznikať prvé miestne odbory Matice slovenskej. In *Slovenské národné noviny*, roč. 34, 14. 12. 2019, č. 50, s. 7.

MADURA, Pavol. Prvé ohnivko pevnej matičnej reťaze. Pred sto rokmi založili historicky prvý Miestny odbor Matice slovenskej v Martine. In *Slovenské národné noviny*, roč. 34, 21. 12. 2019, č. 51 – 52, s. 12.

Iné

ŽUMÁROVÁ, Jana. (Recenzia) MADURA, Pavol. *Druhá budova Matice slovenskej. Od myšlienky po súčasnosť.* Martin: Matica slovenská, 2019. 176 s. ISBN 978–80–8128–227–0. In *Historický zborník*, roč. 29, 2019, č. 2, s. 243 – 245.

Príručná odborná knižnica

Príručná knižnica Archívu MS slúži pre potreby zamestnancov archívu a Matice slovenskej a na prezenčné štúdium pre bádateľov v archíve. Roku 2019 sa knižnica rozšírila o 171 knižných prírastkov. Stav knižnice k 31.12.2019 je 2 748 kníh. Všetky knihy sú riadne skatalogizované. Na správu knižnice je využívaný program Clavius. Archív Matice slovenskej získal darom hodnotnú a rozsiahlu časť osobnej knižnice od profesora Jaroslava Chovanca. Vzácny dar týkajúci sa jeho celoživotnej činnosti v oblasti práva bude zaradený v rámci odbornej knižnice pri Archíve Matice slovenskej do samostatnej časti pod názvom *Knižnica slovenskej národnej štátnosti Prof. JUDr. Jaroslava Chovanca, CSc. et Dr. h. c.*

Krajanské múzeum Matice slovenskej

KM aj počas roka 2019 pracovalo v Matici slovenskej ako ústredné pracovisko MS pre styk a spoluprácu so zahraničnými Slovákmi, zaoberalo sa stykovými aktivitami, vedeckým

výskumom v oblasti krajanskej problematiky a spracovávalo a sprístupňovalo krajanský archív a knižnicu slovacík.

V roku 2018 Matici slovenskej Rada pre Slovákov žijúcich v zahraničí odporučila, aby iniciovala výskumy v oblasti krajanskej problematiky „Ako ďalej Slováci“ v jednotlivých oblastiach ich života. Tá v roku 2018 a 2019 vyvinula snahy na získanie dotácie z grantovej štruktúry MZV a získala grant vo výške 2500 eur na analýzu zameranú na starostlivosť o Slovákov žijúcich v zahraničí z pohľadu Matice slovenskej a krajanských odborníkov z Čiernej Hory, Srbska, Chorvátska a Poľska. Analýzu KM MS vydalo v decembri 2019.

V konferenčnej oblasti KM pripravilo príspevky na dve medzinárodné konferencie. Medzinárodná vedecká konferencia v Nadlaku (Rumunsko) bola v roku 2019 venovaná téme *Dolnozemskí Slováci a rok 2018.* Na konferencii odzneli príspevky odborníkov zo Slovenska, ale i z krajanských komunít z Maďarska, Srbska a Rumunska. Za Maticu slovenskú na konferencii vystúpili vtedajší riaditeľ SHÚ MS – Ivan Mrva s príspevkom *Snahy dolnozemských Slovákov o návrat do starej vlasti po vzniku Česko-Slovenska: úvahy, nádeje, zápasy a sklamania* a riaditeľka Krajanského múzea MS, Zuzana Pavelcová, s príspevkom *Ondrej Kulík – Odchody a návraty dolnozemských Slovákov.*

Začiatkom októbra 2019 si svoje 100. výročie pripomenulo slovenské gymnázium v Báčskom Petrovci. Oslavy začali vedeckým sympóziom, ktorého leit motívom bolo práve Gymnázium Jána Kollára v premenách času – minulosti, dnešku i zajtrajšku. Za Maticu slovenskú príspevok pripravila riaditeľka KM, Zuzana Pavelcová, na tému *Petrovské gymnázium v archíve Krajanského múzea Matice slovenskej*.

V oblasti archívnej činnosti, akvizície fondov a rozvoja knižnice KM MS, výpožičiek a konzultačných služieb sme tento rok pozastavili práce na triedení a inventarizovaní archívu práve kvôli nedostatku absolventov a študentov, ktorí by u nás mohli vykonávať prax. Momentálne máme na pôžičky pripravených 70 508 kníh a časopisov. V roku 2019 nám do knižnice pribudlo 279 akvizícií (stav k 4.12.2019). Do fondov KM MS v roku 2019 pribudol aj doplňujúci fond folklórneho súboru *Dolina*, ktorý darovala predsedníčka spolku Francúzsko-slovenského priateľstva, Edita Manáková. Počas roka KM vybavilo viac ako 100 bádateľov (aj s v spolupráci s A MS), nielen zo Slovenska, ale i zo zahraničia. Na prezenčné výpožičky pripravilo takmer tri stovky dokumentov. Záujem medzi bádateľmi bol najmä o tlač a periodiká zámoria a osobné archívy. KM uskutočnilo viaceré služobné cesty do zahraničia. Zúčastnili sme sa 50. výročia slovenských aktivít v Prahe, udeľovania Ceny Ondreja Štefanka a vedeckej konferencii v rumunskom Nadlaku, XV. ročníka Mládežníckeho festivalu v Čerpotoku (Rumunsko), osláv 100. výročia gymnázia Jána Kollára v Báčskom Petrovci a dní Slovenského zahraničia v Rakúsku. Delegácia funkcionárov MS bola prítomná na Slovenských národných slávnostiach v Srbsku a XXI. ročníku prehliadky sólistov ľudovej piesne v Nadlaku *Cez Nadlak je...*

Taktiež sme vítali návštevy aj u nás. Matica slovenská v spolupráci s Úradom pre Slovákov žijúcich v zahraničí pripravila 28. ročník Medzinárodného letného tábora v Tatranskej Lesnej, na ktorom sa zúčastnilo niekoľko desiatok detí krajanov. KM predložilo viaceré návrhy na udelenie Cien Matice slovenskej a Ceny predsedu MS. Počas roka 2019 MS udelila medailu:

- Vojtechovi Čelkovi, predsedovi spoločnosti M. R. Štefánika v Prahe – cena predsedu MS
- Janke Halukovej, presbyterke slovenského a. v. evanjelického cirkevného zboru v Prahe – cena predsedu MS
- Dr. Ján Krajčovi, podpredsedovi spoločnosti M. R. Štefánika – cena predsedu MS

- Gymnáziu Jána Kollára v Báčskom Petrovci, pri 100. výročí od jeho založenia – zlatá medaila MS
- Bihorskej oblasti DZSČR a organizátorom podujatia pri príležitosti 15. výročia medzinárodného folklórneho festivalu „Mládežnícky folklórny Čerpotok“ – bronzová medaila MS

V roku 2019 Rada pre Slovákov žijúcich v zahraničí z finančných dôvodov nezasadala. Plnila závery z ostatného zasadania, ktoré sa uskutočnilo v roku 2018.

KM sa v tejto problematike angažovalo v novovzniknutej Kultúrnej komisie ÚSŽZ, Expertnej komisii pre krajanské otázky a na Valnom zhromaždení Svetového združenia Slovákov v zahraničí.

Aj v šk. roku 2018/2019 KM spolupracovalo s MK, MŠ, ŠPÚ a Jazykovedným ústavom Ľudovíta Štúra v Bratislave na súťaži *Prečo mám rád slovenčinu, prečo mám rád Slovensko...* KM zastrešilo svoju účasť nielen v organizačnom výbore, ale aj v porotcovskom kresle. Do 4. kategórie, ktorá je tvorená prácami žiakov zo zahraničia, prišlo v šk. roku 2018/2019 124 prác z piatich štátov sveta.

Stredisko národnostných vzťahov Matice slovenskej

Najvýznamnejšie výsledky odborných prác SNV zahŕňajú obsahové zadefinovanie národnej identity, stimuly pre národnú identitu v legislatíve a praxi a konkordátnu úpravu v Slovenskej republike, ktoré vôbec neobsahujú problematiku jazykovú a národnostnú.

Mgr. Margaréta Vyšná

Prednášková činnosť:

6. 11. 2019. Banská Bystrica. Slováci na jazykovo zmiešaných územiach Slovenskej republiky. Národná identita a spoločný jazyk Slovákov. Prednáška: Spoločný jazyk Slovákov z pohľadu kulturológie.

Referencie:

Černý, Ján: Maďarské investície do slovenského futbalu. Riaditeľka SNV MS o pláne zriadiť futbalovú akadémiu v R. Sobote iba pre maďarské deti. In: Slovenské národné noviny, roč. 34, 2019, č. 7-8, s. 1. ISSN 0862-8823.

Redakčné a zostavovateľské práce knižného charakteru (zborníky):

Slováci na jazykovo zmiešaných územiach Slovenskej republiky Národná identita a školstvo. (zborník) Martin: Matica slovenská, 2019. Martin : Matica slovenská 2019. 181 s. ISBN 978-80-8128-249-2.

Prednášková činnosť:

6. novembra 2019. Banská Bystrica. Vedecká konferencia Strediska národnostných vzťahov Matice slovenskej: Slováci na jazykovo zmiešaných územiach Slovenskej republiky. Národná

identita a spoločný jazyk Slovákov. **Prednáška: Spoločný jazyk Slovákov z pohľadu kulturológie.**

ThLic. Mgr. Viliam Komora, PhD.

Publikačná činnosť

Štúdie:

Problematika národnej identity a školstva v právnych predpisoch Matice slovenskej. In: Slováci na jazykovo zmiešaných územiach Slovenskej republiky – Národná identita a školstvo. Martin: Matica slovenská, 2019. s. 49-68. ISBN 978-80-8128-249-2.

Prednášková činnosť:

MISCELLANEA HISTORICO-PHILOLOGICO-IURIDICA. Vedecká konferencia, konaná dňa 4. júna 2019 v Sládkovičove. Názov príspevku: „Národnostná a menšinová problematika v úlohách Matice slovenskej."

Slováci na jazykovo zmiešaných územiach Slovenskej republiky – Národná identita a spoločný jazyk Slovákov. Vedecká konferencia, konaná dňa 6. novembra 2019 v Banskej Bystrici. Názov príspevku: „Úlohy Matice slovenskej v oblastiach slovenskej identity a štátneho jazyka SR."

Odkaz Adolfa Ivanoviča Dobrianskeho pre súčasnosť. Prednáška a beseda, konaná dňa 14. decembra 2019 v Humennom. Názov príspevku: „Slovenský, rusínsky a slovanský fenomén Matice slovenskej."

Redakčné a zostavovateľské práce knižného charakteru (zborníky):

Slováci na jazykovo zmiešaných územiach Slovenskej republiky – Národná identita a školstvo. Martin: Matica slovenská 2019. 181 s. ISBN 978-80-8128-249-2.

Členské ústredie, domy a oblastné pracoviská Matice slovenskej

Členské ústredie Matice slovenskej (ďalej len ČÚ MS) je riadiace, koordinačné, organizačné, programové a metodické pracovisko pre matičné hnutie a oblastné strediská MS, patrí k základným útvarom Matice slovenskej. Plní úlohy spojené so zakladaním miestnych, záujmových a vedeckých odborov a odborov Mladej Matice, registráciou, usmerňovaním, aktivizáciou činnosti a rozširovaním členskej základne. Udržiava kontakty s odbormi MS, usmerňuje a eviduje prácu okresných, oblastných a krajských rád, vedie ústrednú evidenciu členov a odborov Matice. Tieto regionálne orgány zasadali podľa schválených ročných plánov, spravidla štvrťročne v súlade s vlastnými štatútmi. V rámci oživotvorenia činnosti miestnych odborov sa upriamovala pozornosť na omladzovanie ich riadiacich orgánov a členstva. V spolupráci so záujmovým odborom Mladá Matica a oblastnými strediskami sa začali vytvárať predpoklady na aktívne zapojenie sa žiakov do matičnej činnosti aj na stredných a základných školách. ČÚ MS v rámci svojich možností úzko kooperuje so

zahraničnými odbormi MS a kolektívnymi členmi MS, zabezpečuje aj agendu zakladajúcich a podporujúcich členov. Plní aj úlohy súvisiace s matičným vzdelávaním a kultúrno-osvetovou činnosťou. Spolupracuje s Informačným ústredím, Finančno-ekonomickým útvarom a Technicko-investičným útvarom, ale aj Krajanským múzeom a Strediskom národnostných vzťahov.

ČÚ MS je tiež servisným pracoviskom pre matičné hnutie. V tomto prípade je jeho úlohou predovšetkým napomáhať, a to buď metodicky, koordinačne alebo organizačne pri príprave alebo realizácii matičných podujatí a zasadnutí.

Postavenie ČÚ MS v rámci organizačnej štruktúry MS

V zmysle hlavy X. stanov MS je ČÚ MS riadiacim, koordinačným, organizačným, programovým a metodickým pracoviskom pre matičné hnutie a oblastné strediská. Plní úlohy spojené so zakladaním MO, ZO, VO a odborov Mladej Matice (ďalej len OMM), registráciou, usmerňovaním, aktivizáciou činnosti a rozširovaním členskej základne. Vedie ústrednú evidenciu členov a odborov MS.

ČÚ MS v roku 2019 koordinovalo a metodicky usmerňovalo aktívnych:

- 20 domov MS v rámci SR :
  a) DMS vo vlastníctve MS: Bratislava, Dunajská Streda, Fiľakovo, Galanta, Komárno, Levice, Lučenec, Michalovce, Rimavská Sobota, Spišská Nová Ves, Žilina,
  b) DMS v nájme MS: Banská Bystrica, Košice, Rožňava, Nitra, Šurany, Prešov, Snina, Prievidza, Liptovský Mikuláš.
- 9 oblastných pracovísk v rámci SR :
  a) OP MS vo vlastníctve MS: Šamorín, Štúrovo (od roku 1. 1. 2019 personálne neobsadené),
  b) OP MS v nájme MS: Bardejov, Brezno, Zvolen, Veľký Krtíš – Hrušov, Stropkov, Vranov nad Topľou, Holíč, Trenčín.

10 aktívnych záujmových a 4 vedecké odbory MS v rámci SR – (Historický, Hudobný, Jazykový, Mladá Matica, Pedagogický, Politologický, Športový, Výtvarný, Národohospodársky, Divadelný, Vlastivedný, Regionalistiky, Slovanských štúdii – vznikol v roku 2018, Slovensko – rusínskej vzájomnosti Adolfa I. Dobrianského – vznikol v roku 2018**.**

V sieti oblastných stredísk MS sa znížil dočasne stav pracujúcich oblastných stredísk o Oblastné pracovisko v Štúrove, ktoré je od dňa 1. 1. 2019 personálne neobsadené. **V roku 2019 pracovalo v MS aktívnych 20 DMS a 9 OP MS.**

Okrem administratívno-organizačnej práce plnilo ČÚ MS úlohu registrácie a evidencie odborov MS **vychádzajúcej zo zákona o MS a Stanov MS.** V súčasnosti ČÚ MS vyžaduje od odborov MS zasielanie matričných kníh v elektronickej podobe, ktorá vyplýva zo skutočnosti, že Matica slovenská už od roku 2015 prešla na digitalizáciu databázy svojej členskej základne, čo umožňuje efektívnu a rýchlu prácu s týmito údajmi. Treba tiež

pripomenúť, že ČÚ MS okrem iného koordinovalo činnosť miestnych odborov a odborov Mladej Matice, ktoré majú nezastupiteľné miesto pri vytváraní podmienok na napĺňanie poslania Matice slovenskej.

V roku 2019 ČÚ MS spoluorganizovalo s DMS Liptovský Mikuláš, Finančno-ekonomickým útvarom a Technicko-investičným útvarom MS **celoštátny snem MS**, ktorý sa uskutočnil 12. 10. 2019 v Liptovskom Mikuláši. Účasť na sneme Matice slovenskej prijali okrem delegátov (predsedovia matičných odborov) aj významní hostia z celého Slovenska. Boli to predstavitelia z rôznych kultúrnych, spoločenských, umeleckých, cirkevných, ale aj politických kruhov. **Na tomto celoslovenskom sneme sa prijali okrem iného novelizované Stanovy MS, ktorého návrh vypracovalo ČÚ MS spoločne s Komisiou pre úpravu Stanov a právnych predpisov.**

ČÚ MS vždy participuje na príprave legislatívnych noriem MS. Účasťou na legislatívnom procese plníme úlohy, ktoré konkrétne vyplývajú z uznesení výboru a predsedníctva MS pre členské hnutie. Realizovať teda do „matičného života“ uznesenia prijaté VZ MS, snemom, výborom a predsedníctvom MS, ktoré sa týkajú ČÚ MS a OS MS. Taktiež riaditeľ, resp. pracovníci ČÚ MS sú často nominovaní do komisií zriadených výborom MS. Okrem toho uverejňujeme výsledky práce ČÚ MS na webovej stránke MS, v SNN a ostatných prístupných médiách, spracovávame štatistiku a analýza aktuálneho stavu a vývoja členského hnutia (štvrťročne a na konci roka). **Zároveň priamo riadime a kooperujeme pri riešení pálčivých problémov v regiónoch, vyžadujúce si bezprostredný zásah ČÚ MS** ako je napríklad spolupráca s Dozorným výborom MS pri riešení podnetov matičiarov z miestnych a záujmových odborov MS.

Miestne odbory, záujmové a vedecké odbory MS vypracovávali **projekty v programe tzv. Ochrany a rozvoja miestnej a regionálnej kultúry a Hlavných aktivít v MS.** Okrem toho vypracovávali aj ďalšie projekty v spolupráci s rôznymi kultúrnymi, vedeckými, univerzitnými a osvetovými inštitúciami i záujmovými združeniami, aby tak mohli získavať nielen finančnú, ale aj organizačnú a materiálnu podporu (projekty boli podporené z rozpočtu MS). **Matičné oblastné strediská** (domy a oblastné pracoviská MS) sa významne podieľali na usmerňovaní a koordinovaní práce krajských, okresných a oblastných rád Matice, na činnosti miestnych a záujmových odborov. Pri zabezpečení rôznych podujatí spolupracovali s orgánmi štátnej správy a samosprávy, s kultúrnymi inštitúciami a organizáciami, so záujmovými združeniami a spolkami, so základnými, strednými a vysokými školami, cirkvami, organizáciami telesnej výchovy, turistiky a športu a s festivalmi rôzneho umeleckého zamerania.

Členské ústredie v zmysle Stanov MS registrovalo k 31. 12. 2019 **25 822** členov, tzn. v miestnych, záujmových, vedeckých odboroch, v odboroch Mladej Matice, individuálnych členov, zakladajúcich a kolektívnych členov. ČÚ MS eviduje **773** MO MS, z toho **501** aktívnych, **31** Odborov Mladej Matice a **14** ostatných aktívnych záujmových a vedeckých odborov. Kolektívnych členov pri MS je **18** a individuálnych členov registrovaných priamo ČÚ MS, ktorí nie sú členmi v žiadnom odbore MS, je **72.** Zakladajúcich členov je v súčasnosti **65.**

Zahraničné MO MS 1, členov 63.

Matičné hnutie predstavovali :

I. **Domy Matice slovenskej v počte 20**: Bratislava, Banská Bystrica, Dunajská Streda, Fiľakovo, Galanta, Košice, Komárno, Levice, Liptovský Mikuláš,

Lučenec, Michalovce, Prešov, Nitra, Prievidza, Rimavská Sobota, Rožňava, Spišská Nová Ves, Snina, Šurany, Žilina.

II. **Oblastné pracoviská v počte 9 aktívnych**: Bardejov, Brezno ,Čadca (personálne neobsadené), Holíč**,** Poprad (personálne neobsadené), Šamorín**,** Topoľčany (od 28. 2. 2013 pozastavená činnosť), Stropkov, Štúrovo **(od 1. 1. 2019 je personálne neobsadené),** Trenčín, Veľký Krtíš, Vranov nad Topľou, Zvolen.

III. **Miestne odbory Matice slovenskej**: Banskobystrický kraj **133** (z toho 77 aktívnych), Bratislavský kraj **33** (z toho 24 aktívnych), Košický kraj **128** (z toho 85 aktívnych), Nitriansky kraj **134** (z toho 84 aktívnych), Prešovský kraj **134** (z toho 101 aktívnych), Trenčiansky kraj **67** (z toho 38 aktívnych), Trnavský kraj **64** (z toho 46 aktívnych), Žilinský kraj **80** (z toho 46 aktívnych).

IV. **Záujmové a vedecké odbory 14 :** Historický, Hudobný, Jazykový, Mladá Matica, Pedagogický, Politologický, Športový, Výtvarný, Národohospodársky, Divadelný, Vlastivedný, Regionalistiky, Slovanských štúdii, Slovensko – rusínskej vzájomnosti Adolfa I. Dobrianského.

Prehľad a stav MO MS podľa samosprávnych krajov SR			
Samosprávny kraj	**registrované MO MS**	**neaktívne MO MS**	**aktívne MO MS**
Košický kraj	128	43	85
Nitriansky kraj	134	50	84
Prešovský kraj	134	33	101
Banskobystrický kraj	133	56	77
Trenčiansky kraj	67	29	38
Trnavský kraj	64	18	46
Žilinský kraj	80	34	46
Bratislavský kraj	33	9	24

MO MS **773**

Neaktívne MO MS **272**

Aktívne MO MS **501**

***Stav členskej základne* k 31. 12. 2019 :**

Členov registrovaných v MO MS: 24 593

K tomuto číslu je potrebné pripočítať členov v:

OMM	**578**
ZO a VO MS	**496**
Individuálnych členov	**72**
Kolektívnych členov	**18**
Zakladajúcich členov	**65**
Spolu členov :	**25 822**

Informačné ústredie Matice slovenskej

IÚ MS vytvorilo v roku 2019 niekoľko desiatok reportáži venovaných matičným akciám a podujatiam, či národným osobnostiam, zabezpečilo tvorbu niekoľkých krátkych videospotov a promo videí a v neposlednom rade pripravilo 6 historických dokumentov: Obsadzovanie Slovenska česko-slovenským vojskom 1918-1919, Slovenská republika rád/maďarský boľševický vpád 1919, Slováci v revolučných rokoch 1848 – 1849, storočnica oživotvorenia Matice slovenskej 1919 – 2019, Milan Rastislav Štefánik – symbol slobody slovenského národa, Juraj Palkovič – učiteľ štúrovskej generácie. V roku 2019 sme vyprodukovali taktiež aj 63 reportáži z matičných podujatí z celého Slovenska.

Vydavateľstvo Matice slovenskej

V roku 2019 sme v rozsahu disponibilných rozpočtových zdrojov a dotácií, ktoré sa nám podarilo získať, vydali **23 neperiodických knižných titulov s vročením 2019 (niektoré v koedícii s inými subjektami). Ďalšie 3 tituly sú vysoko rozpracované.** Niektoré vydania boli čiastočne financované z účelových dotácií, ktoré MS pridelila na podporu vedy a výskumu (8), ďalšie tituly vznikli vďaka finančnej podpore, ktorú sa nám podarilo získať od ŽSK, mesta Martin a ďalších partnerov (4). Okrem knižných publikácií spracovalo vydavateľské pracovisko MS **spolu 2 čísla Historického zborníka, 1 číslo zborníka Slováci v zahraničí č. 36, 6 čísel Kultúry slova, 4 čísla magazínu Slovensko, 2 čísla Hlasu Matice, 1 nástenný kalendár na rok 2020 a viacero merkantilných tlačovín rôznej povahy.**

V rámci možností sme veľkú pozornosť venovali prezentačným aktivitám (Jar s knihou, knižné prezentácie, besedy, zabezpečovanie recenzií a mediálnych informácií o našich vydaniach, prezentácia na Sneme MS v Lipt. Mikuláši a na MKV Bibliotéka v Bratislave). Túto činnosť sme realizovali v súčinnosti s Vydavateľstvom MS, s. r. o.

Zabezpečovali sme tiež prípravu nových edičných projektov, ich redakčné posudzovanie (viac ako 3000 rkp. normostrán okrem vydaných titulov), vyhotovenie externých posudkov, spracúvanie kalkulácií, vyhľadávanie a získavanie finančných zdrojov na financovanie edičných projektov (žiadosti o granty, dotácie, sponzorské príspevky a pod.)

a zabezpečovanie ich vyúčtovania. Prehľadom dotácií a tržieb za predaj vydaní MS disponuje FÚ MS.

Zoznam vydaní s vročením 2019

Neperiodické:

* I. Mrva, P. Mulík: Rok 1918 a Slováci. ISBN 978-80-8128-224-9

* Ľuboš Jurík: Ľudovít Štúr – Život a dielo (koedícia s VMS s.r.o). ISBN 978-80-8115-258-6

* Peter Mulík a Zuzana Pavelcová: Pittsburská dohoda. ISBN 978-80-8128-232-2

* Pavol Madura: Druhá budova Matice slovenskej. ISBN 978-80-8128-227-0

* Silvia Budayová: Ružová noc. ISBN 978-80-8128- 232-4

* Martin Homza: Haličsko-volynská kronika. ISBN 978-80-8128-233-1

* Ján Kačala: Fenomén zloženosti v jazyku. ISBN 978-80-8128-231-7

* Peter Huba. Keď národ umieral II. Čas vzkriesenia. ISBN 978-80-8128-236-2

* Metod Balco: Život na dvoch kontinentoch (2., rozšírené vydanie). ISBN 978-80-8128-237-9

* Róbert Letz: Úsilie Slovákov o autonómiu. ISBN 978-80-8128-230-0

* Kolektív autorov: Žofia Bosniaková. Veľká kniha o žene viery a lásky (koedícia so ŽSK).

ISBN 978-80-8128-238-6

* Dalimír Hajko: Básnický svet Jána Šimonoviča (knižnica Slovenských pohľadov).

ISBN 978-80-8128-239-3

* Národný kalendár 2020. Ed. Štefan Haviar. ISBN 978-80-8128-243-0

* M. Gešper, P. Parenička: Predsedovia Matice slovenskej 1863 – 2019. ISBN 978-80-8128-240-9

* Natália Rolková: Matica slovenská a národná otázka v prvej Československej republike. ISBN 978-80-8128-234-8

* Jaroslav Chovanec: SNP – východisko k slovenskej národnej štátnosti. ISBN 978-80-8128-241-6

* Ján Čomaj: Zločin po slovensky. Neskutočné príbehy III. ISBN 978-80-8128-247-8

* Margaréta Vyšná: Slováci na jazykovo zmiešaných územiach Slovenskej republiky – národná identita a školstvo. ISBN 978-80-8128-249-2

* Pavol Madura Dejiny Miestneho odboru MS v Martine 1919 – 1950. ISBN 978-80-8128-244-7 (Edícia Dejiny miestnych odborov MS)

* P. Kovačovič, M. Pecník: Dejiny Miestneho odboru MS Banská Bystrica (Edícia Dejiny miestnych odborov MS, koedícia s MO MS v B. Bystrici). ISBN 978-80-8128-246-1

* 100 rokov od založenia Miestneho odboru Matice slovenskej v Brezne 1919 – 2019. (Edícia Dejiny

miestnych odborov MS, koedícia s MO MS v Brezne). ISBN 978-80-8128-245-4

* L. Husár, J. Chanas: Život a dielo Petra Madáča z Gemerskej Polomy (koedícia s DMS Rožňava). ISBN 978-80-8128-229-4

* Zuzana Poláková: Vyslyš prosby naše (koedícia s DMS Rožňava). ISBN 978-80-8128-235-5

Periodické:

Slovensko 2019, č. 1–4 (šéfredaktor Igor Válek)

Kultúra slova 2019 č. 1–6 (šéfredaktorka Sibyla Mislovičová)

Historický zborník 2019 č. 1, č. 2 (zost. Peter Mulík)

Slováci v zahraničí č. 36 (zost. Zuzana Pavelcová)

Merkantil:

Tlačové vyhotovenie materiálov na Snem MS v Liptovskom Mikuláši

Nástenný kalendár 2020

Približne 4 pozvánky na prezentačné podujatia a 3 vizitky

Slovenské národné noviny

Slovenské národné noviny v roku 2019 pokračovali tradičným spôsobom svoje existencie, aj keď sme zaznamenali dve tragické udalosti a to – úmrtie redaktora kultúry M. Bančeja a reportéra a redaktora kultúry J. Čomaja. V roku 2019 sme nadviazali pravidelnú, redaktorskú spoluprácu s doktorandom TN univerzity a mladým matičiarom M. Mindárom. Rovnako sme v rubrike Kultúra obnovili užšiu spoluprácu s D. Mikolajom a potom čo odišiel zostavovateľ J. Čomaj na jeho funkciu nastúpil redaktor a novinár M. Mitošinka sa stal D. Mikolaj aktívnym spolupracovníkom oblasti kultúry.

V redakcii naďalej pôsobili na pozícii zástupcu šéfredaktora E. Semanco, hlavným grafikom A. Račkovičom, jazykovou korektorkou A. Fričovou a administratívnou pracovníčkou Ľ. Rišianovou. Autorské články dodávajú: V oblasti aktualít, publicistiky a komentárov sú redaktormi hlavne: I. Brožík, R. Michelko, Ľ. Števko, E. Zelenayová. V oblasti zahraničnej politiky D. D. Kerný a M. Jarinkovič. O kultúre prispievajú M. Mitošinka, D. Mikolaj, A. Sláviková, M. Polák. Zdravotníctvo dodáva E. Sisková. Reportáže a väčšie publicistické materiály M. Pius, J. Šimkulič, A. Válek, M. Časnocha, M. Kenda, R. Slezák a ďalší spolupracovníci. Uvedené mená však tvoria akúsi kostru redakčného života.

Slovenské národné noviny sa v roku 2019 tlačili pod záštitou Neografie, a. s. Martin. V roku 2019 vyšlo 46 čísel, z toho 6 dvojčísel. Vyšla 8 x príloha **Orol tatranský**, z toho 4 x ako dvojčíslo. Pre potreby Snemu Matice slovenskej, ktorý sa konal 12. 10. 2019 v Lipt. Mikuláši, vyšla príloha Stanovy MS a príloha Program MS v SNN č. 34 a 36/2019.

Od začiatku roka máme náklad 4700 kusov. Každý týždeň sa aktualizuje databáza a pridávajú sa noví odberatelia a upravuje sa odhlasovanie odberateľov. V roku 2019 sa podarilo realizovať viacero zmien v rámci fungovania redakcie a obsahu periodika.

- Redakcia bola mediálnym partnerom niekoľkých výnimočných kultúrnych a športových udalostí na Slovensku, čím sa hlavička novín zviditeľňovala,
- Do redakcie nastúpili dvaja mladší kolegovia M. Mindár a L. Perný,
- Na strany publicistiky sa dostalo viac sociálnych tém, ale aj problematika kultúry a športu,
- Venovala sa vyššia pozornosť nielen historickým či dávno mŕtvym osobnostiam Slovenska, ale aj osobnostiam živým, aspoň pri ich okrúhlych jubileách.

Požičovňa krojov a kostýmov pri MS

Chod požičovne krojov a kostýmov zabezpečovalo v roku 2019 5 pracovníkov (vedúca a 4 pracovníčky). Požiadavky zákazníkov a všetky úlohy splnili.

Tržby za rok 2019 : 24 469,65 € + Faktúry 3 501 €
Spolu : 27 970, 65 €

Požičovňa krojov a kostýmov spravuje a ponúka zákazníkom do 1800 krojových ženských, mužských a detských kompletov z vyše 40 regiónov Slovenska, viac ako 900 dámskych a pánskych dobových kostýmov, 300 karnevalových kostýmov pre ženy a mužov, 500 detských karnevalových kostýmov, rekvizity a doplnky a 300 najrôznejších parochní. Pracovníčky odborne poradili pri výbere kostýmov , rezervovali, vydali a spätne prebrali výpožičky. Zamestnankyne Požičovne krojov a kostýmov sa snažili napĺňať jej poslanie – zachovanie kultúrneho dedičstva, podpora tradičných obyčají, podpora ochotníckeho divadelníctva, podujatia ako Fašiangy, Veľká noc, Mikuláš, Vianočné koledy a koledníci, Traja králi.

Kostýmovo sme zabezpečovali celoslovenské podujatia organizované Maticou Slovenskou:

- Podujatia k výročiu M. R. Štefánika - 100 rokov od jeho tragickej smrti
- Matičné slávnosti v Martine
- Matičný detský tábor v Tatranskej Lesnej

Zabezpečovali sme ľudové kroje folklórnym súborom:

- FS Sokolík - Slovenské Pravno
- FS Kriváň - Turany
- FS Tiesňavan - Krpeľany a Šútovo
- FS Kalužiar - Vrútky

Podporovali sme ochotnícke divadlá. Požičiavali sme im scenáre, kroje, kostými a rekvizity. (Žabokteky, Blatnica, Bystička, Bobrovec, MO MS Lipotvský Mikuláš, Šurany,). Podpora tradičných kalendárových podujatí je premietnutá do mnohoročnej spolupráce so záujmovými združeniami, s OÚ a mestami: Martin, Liptovský Mikuláš, Turčianske Teplice, Ružomberok, Dolný Kubín, Istebné, OÚ Príbovce, Záborie, Lipovcec, Rakovo, Slovenské Pravno, Rudno, Horný Hričova Párnica, Sučany, Turany, Turčianske Kľačany, Varín, Liptovská Sielnica, Blatnica, Stránske, Jaseno, Rakša, Malá Lehota, Podhradie, Dubové, Kaľovany a Valča.

Pokračovala spoluprácia s občianskymi združeniami, domovmi sociálnych služieb, centrami voľného času, cirkevnými a kresťanskými zariadeniami. Naše služby využili na charitatívne podujatia aj školy, centrá voľného času a múzeá. Detské domovy a domy sociálnych služieb Martin, Lipovec, ABC Marin o.z., OZ Partnerstvo Terchová, OZ Ruslana, MKS Uhrovec, SNM Martin, Považské Múzeum, Múzeum J. Kráľa Liptovský Mikuláš, Turčianska knižnica Martin, Spojená evanjelická škola Martin, ZŠ Bellamos Martin, Sučany, Turany, Slovenské Pravno, Blatnica, Turčianske Kľačany a Valča. MŠ Priehradná Martin, Lienka Martin, Záturčie a Dražkovce.

V roku 2019 sme propagovali PKaK a súčasne aj MS na výstave “SLOVENSKÁ ORNAMENTIKA" v Matičnom dvore na Hontianskej paráde. Našu expozíciu vo forme svadobných krojov mala verejnosť možnosť vidieť aj na výstave “ ČO TO ZA VESELIE” - svadobné kroje z národopisnej Šatnice MS v Pohronskom múzeu v Novej Bani.

Fond národných krojov, ktorý bol zriadený v 50-tych rokoch minulého storočia si vyžaduje odporný prístup opravy a údržby krojov. Zvýšený dopyt po výpožičke krojov zvyšuje náročnosť na ich údržbu, ktoré sa naviac nosením a praním ničia. Zodraté sú najmä oplecká z regiónov Šariš a Važec. Niektoré krojové komplety z fondu krojov sú zničené od molí šatovej, najmä pánske nohavice a haleny. Ďalším problémom našej zbierky sú opotrebované krpce, čižmy a široké opasky.

V roku 2019 sme sa sústredili na rekonštrukciu korojov Liptovské Sliače a Detva. O služby Požičovne krojov a kostýmov je záujem z celého Slovenska. PKaK pri MS má jedinečnú úlohu pri zachovaní kultúrneho dedičstva, pri zachovaní ľudových zvykov a obyčají, ako aj podpory ochotníckych divadiel.

B) SPRÁVA O HOSPODÁRENÍ Matice slovenskej

Matica slovenská v roku 2019 pokračovala v hospodárení s cieľom prispôsobiť svoje výdavky súčasným možnostiam príjmov, čo bola náročná úloha najmä v oblasti získavania príjmov na pokrytie všetkých plánovaných činností. Okrem hlavného zdroja príjmov MS – dotácie Ministerstva kultúry SR je získavanie finančných prostriedkov do rozpočtu MS z rôznych zdrojov hlavným činiteľom, ktorý ovplyvňuje rámec jej činnosti. Efektívne hospodárenie je následne nutnou podmienkou pre dodržanie plánovaných celoročných aktivít celoročnej činnosti .

V roku 2019 MS nemala výnosy z odpredaja žiadneho nehnuteľného majetku. V marci 2020 bola vykonaná účtovná závierka MS a podané riadne daňové priznanie za rok 2019. Hospodársky výsledok za rok 2019 – strata vo výške 271 309,80 EUR bude po prerokovaní navrhnutý pre odporúčanie Dozorného výboru MS a schválenie Výboru Matice slovenskej zaúčtovať na nevysporiadaný výsledok hospodárenia minulých rokov.

Účtovná závierka Matice slovenskej 2019

Výsledok hospodárenia 2019 (v EUR)		**Rok 2018**
Náklady:	**2 267 078,84**	2 121 234,84
Výnosy:	**2 003 649,03**	2 042 188,06
Výsledok hospodárenia po zdanení:	**- 271 309,80**	- 86 834,28

Hospodársky výsledok - 271 309,80 EUR – pred zdanením - 263 428,98 EUR je výsledkom ekonomických možností a hospodárenie Matice slovenskej je vo významnej miere závislé od hospodárenia dcérskej spoločnosti Neografie, a.s. resp. ročných dividend, ktoré MS nej dostáva. Zvýšenie straty v hospodárení oproti minulému roku 2018 ovplyvnila najmä skutočnosť, že MS nemala žiadne príjmy z dividend Neografie a.s.. a navyše si MS zobrala od Neografie a.s. pôžičku 80 000,- EUR na vykrytie výdavkov svojho rozpočtu a z účtovného hľadiska však táto pôžička nie je účtovaná ako príjem.

Kumulovaná strata (spolu s predošlými obdobiami) je na úrovni -544 856,56 EUR.

MS je verejnoprávna inštitúcia, ktorej hlavná činnosť nie je zameraná na tvorbu zisku, teda pozitívneho hospodárskeho výsledku. Podstatnú časť príjmov MS tvorí účelová dotácia MK SR a ďalšie menšie dotačné zdroje, ktorú musí vyčerpať a nemôže z týchto zdrojov tvoriť zisk. Ten môže tvoriť len zo svojich vlastných, neštátnych zdrojov, ktorých však nemá dostatok a aj tie musí investovať do nezárobkovej činnosti ako napr. podpora MO MS po celom Slovensku. Optimálny vyrovnaný hospodársky výsledok v súčasnom období je možné dosiahnuť práve vyplácaním vyšších hodnôt dividend od svojich dcérskych spoločností, čo je v súčasnosti u všetkých týchto subjektov problematické.

Majetok

Súvaha 2019 dokumentuje, že výrazne posuny oproti roku 2018 nenastali ani v neobežnom ani v obežnom majetku MS. Neobežný majetok bol vo výške 2 785 609,85 EUR (v roku 2018

2 875 451,47 EUR). Rozdiel je viacmenej z dôvodu odpisovania a vyraďovania majetku. V rámci neobežného majetku rovnako nedošlo k významným zmenám oproti roku 2018. V závierke sú

Ostatné záväzky na úrovni 34 891,35 EUR - čo sú záväzky - súčtovný účet pre Fond Dolanovej, preddavky pre honoráre a predpisy pre mzdy. Krátkodobé záväzky z obchodného styku vo výške 35 966,53 tis. EUR, boli vysporiadané v januári 2019 prevažne úhradami faktúr. Podľa skutočnosti teda MS nemá žiadne nesplatené záväzky.

Výnosy

Výnosy v **Tržbách za vlastné výrobky**, sa oproti minulému roku mierne zvýšili a sú vo výške **91 754,62 EUR** (83 462,34 EUR v 2018). Výnosy boli hlavne z predaja kníh a periodík. Čo sa týka knižných publikácií, ale aj ostatných periodík je potrebné dosahovať vyššie výnosy ako tomu bolo pred rokom 2017 a v niektorých rokoch dosahovali výnosy za vlastné výrobky viac ako 100 tisíc EUR. **To možno zabezpečiť vydávaním takých knižných titulov, kde možno zabezpečiť vyššie tržby z predaja.** V súčasnosti však skladba novovydávaných knižných titulov nezabezpečuje dostatočný príjem z ich predaja. Ich tématické či úzke odborné zameranie a tiež slabá prezentácia spôsobuje skôr vytváranie ich nadbytočných skladových zásob ako predaj (okrem výnimiek), ktorým by sa vo vyššej miere zabepečili neštátne príjmy pre MS.

Náklady

V porovnaní s r. 2018 sa zvýšili celkové mzdové náklady o 34 477,- EUR na 941 940,66 EUR – čo odráža zákonné úpravy (zvýšenie) minimálnej mzdy a mierne navýšenie väčšiny miezd zamestnancov v máji 2019 ako aj personálne zmeny.

Rozsah nehnuteľného majetku MS pri súčasných príjmoch a rozpočte MS naďalej neumožňuje v dostatočnej miere investovať a modernizovať tento majetok , s čím v mnohých prípadoch súvisí aj problematickosť pri využívaní tohto majetku, energetickej úspore či vhodnosti na prenájom pre zvýšenie vlastných príjmov. Súčasný technický stav nehnuteľností budov v majetku MS nasvedčuje, že v strednodobom horizonte bude potrebné vynakladať viac finančných prostriedkov na potrebné údržby a opravy. V roku 2019 MS v rámci svojich obmedzených finančných možností pokračovala v komplexnom posudzovaní potrieb aspoň nevyhnutných opráv svojich nehnuteľností a použila na tento účel viac ako 45 tisíc EUR – približne rovnako ako v minulom roku.

Rozpočet MS 2019 bol schválený a následne zmenený po zmenách – 2 rozpočtových opatreniach Výborom Matice slovenskej na svojich zasadnutiach. Počas roka boli prijaté viaceré opatrenia za účelom optimalizácie výdavkov rozpočtu a ich efektívne nakladanie. Celkové krátkodobé záväzky boli k 31.12.2019 vo výške 70 600,72 EUR.

Príjmová časť rozpočtu

Štátne prostriedky – na základe Zmluvy o poskytnutí finančných prostriedkov z rozpočtu MK SR na rok 2019 č. MK-7/2019/M boli prvé prostriedky z dotácie na účet Matice zaslané už vo februári 2019. Dovtedy Matica slovenská hospodárila s neštátnymi prostriedkami, ktoré mala k dispozícii z predchádzajúceho roka a s prostriedkami nedočerpanej účelovej dotácie MK SR z r. 2018 vo výške 71 407,59 EUR. Účelová dotácia zo ŠR bola poskytnutá v celkovej výške 1 784 000 €, a bola rozpísaná do nákladových položiek spolu 10 projektov.

V začiatkom roka 2019 Matica slovenská požiadala MK SR o dodatočnú finančnú podporu MS vo forme navýšenia dotácie o 290 000,- EUR, z pôvodne schválenej výšky dotácie 1 494 000 EUR, čím celková účelová dotácia MK SR bola takto navýšená na konečnú výšku 1 784 000,- EUR. Navýšená suma finančne posilnila rozpočty existujúcich projektov MS a navýšenie celkových rozpočtových nákladov na rok 2019 na mzdy zamestnancov v priemere o 10% a umožnila čerpať finančné prostriedky na činnosť MS v súlade s rozpočtom. Príslušné úpravy navýšenia miezd zamestnancom boli potom realizované od 1.5.2019. Dočerpaná účelová dotácia z r. 2018 bola vyúčtovaná v termíne dňa 12. marca 2019.

Účelová dotácia MK SR poskytnutá v roku 2019 bola k 31.12.2019 vyčerpaná vo výške 1 761 231,50 EUR v súlade s rozpisom jednotlivých aktivít. Nedočerpaná časť vo výške **22 768,50 EUR** bola v zmysle zmluvy o účelovej dotácii dočerpaná v nasledujúcom roku období od 1.1. – 31.3.2020 a finančné prostriedky dočerpanej dotácie boli použité v zmysle Zmluvy o dotácii. V roku 2019 získala dotácie a príspevky na projekty:

Dotácia Úradu vlády SR:

7000,- EUR - Folklórny festival Folkfest 2019 v Bratislave**.** Projekt bol zrealizovaný, vyčerpaný a riadne vyúčtovaný.

Z Fondu na podporu umenia SR MS v roku 2019 nezískala žiadne účelové dotácie.

Osobitná dotácia z MK SR:
20 000,- EUR – na obnovu fasády a výmenu okien na Matičnom dome v Martine. Dotácia bola poskytnutá v septembri 2019, kde nebolo možné dodržať obdobie čerpania do 31.3.2020 pre krátkosť času na splnenie časovo náročných podmienok projektovej dokumentácie a samotného výkonu prác, ktoré si dal Krajský pamiatkový úrad, jeho oneskorené vyjadrenia ako i nevhodný termín pre výkon prác v zimných mesiacoch. Tieto vonkajšie okolnosti spôsobili nemožnosť realizácie projektu a tým čerpania dotácie, a preto MS túto dotáciu musela MS v plnej výške vrátiť.

Z Mesta Martin:
2 100,- EUR - dotácia na vydanie publikácie Čas vzkriesenia

Národná banka slovenska:
1 000,- EUR – dotácia na každoročné udeľovanie

Príjmy a výdavky rozpočtu 2019

	Plán v EUR	Skutočnosť v EUR	Rozdiel

Prostriedky zo ŠR spolu	**1 907 907,59**	**1 870 243,29**	**-37 664,30**
z toho účelová dotácia	1 784 000,00	1 761 231,50	-22 768,50
účelové dotácie - grantové	12 500,00	10 604,20	-1 895,80
Dočerpanie účelovej dotácie MK SR z roku 2018	71 407,59	71 407,59	0,00
Dotácie z úradu vlády SR a MK SR	40 000,00	27 000,00	-13 000,00
Neštátne zdroje spolu	**240 600,00**	**274 427,64**	**33 827,64**
vlastné príjmy	110 600,00	133 446,00	22 846,00
dividendy VMS, s.r.o.	2 000,00	2 000,00	0,00
Dividendy Neografie, a.s.	0,00	0,00	0,00
pôžička z Neografie, a.s.	80 000,00	80 000,00	0,00
príspevky FO a PO	10 000,00	11 153,86	1 153,86
pohľadávky	6 000,00	26 265,93	20 265,93
príjmy z prenájmov	32 000,00	21 561,85	-10 438,15
Príjmy spolu	**2 148 507,59**	**2 144 670,93**	**- 3 836,66**
Výdavky spolu	**2 148 110,00**	**2 096 631,00**	**-51 479,00**
Schodok -/prebytok rozpočtu +	**397,59**	**48 039,93**	

Vlastné príjmy:

Tržby a predaje	**Plán v EUR**	**Skutočnosť v EUR**	**Rozdiel v EUR**
knižné publikácie	**30 000,-**	**41 978,33**	**+ 11 978,33**

Slovenské národné noviny	**40 000,-**	**38 574,18**	**-1 425,82**
inzercia v SNN	**2 000,-**	**825,-**	**-1 175,-**
Slovenské pohľady	**5 500,-**	**6 681,24**	**+1 181,24**
časopis Slovensko	**1 000,-**	**1 425,50**	**+ 425,50**
merkantil	**1 000,-**	**1 408,-**	**+ 408,-**
Časopis Kultúra slova	**2 000,-**	**1 687,37**	
Výpožičky Požičovne kostýmov a krojov	**26 000,-**	**30 770,65**	**+4 770,65**
Ubytovacie služby zar. Santovka	**1 100,-**	**2 453,10**	**+1 453,10**
Iné príjmy (úroky, poistné udalosti, ÚPSVaR,...)	**2 000,-**	**7 642,49**	**+5 642,49**
Celkom	**110 600,-**	**133 446,-**	**+22 846,-**

Hotovosť:

Stav finančných prostriedkov na BÚ a v hotovosti k 1.1.2019 194 936,64 EUR

Stav finančných prostriedkov na BÚ a v hotovosti k 31.12.2019 117 763,94 EUR

Výdavková časť rozpočtu

Rozpočtované výdavky rozpočtu MS v roku 2019 dosiahli výšku čerpania spolu 2 096 631,- EUR. Výdavková časť rozpočtu bola plánovaná vo výške 2 148 110 EUR.

Napriek pomerne vyrovnanému celkovému čerpaniu rozpočtu 2019 s celkovým miernym prebytkom vznikli pri čerpaní niektorých jednotlivých kapitol prečerpania, ktoré však boli kompenzované nedočerpanými kapitolami. Možno konštatovať, že mnoho nákladových položiek v jednotlivých nákladových kapitolách bolo vzhľadom na potreby jednotlivých útvarov rozpočtované na minimálnu úroveň s ambíciou dosiahnuť čo najlepší výsledok pri postupnej optimalizácii rozpočtu MS, ktoré bude pokračovať aj v nasledujúcom rozpočtovom roku 2020. Dosiahnutý výsledok čerpania rozpočtu je sčasti výsledok úsporných opatrení ako aj optimalizácie niektorých nákladov. Celkové čerpanie voči rozpočtu výdavkov ako aj čerpanie po jednotlivých rozpočtových kapitolách je v prílohe č.1–čerpanie rozpočtu za rok 2018.

Vyššie čerpanie nákladov bolo v kapitolách – spotreba materiálu, cestovné náklady, náklady na reprezentáciu, nájomné, výkony spojov a poštovné, služby, autorské honoráre, tlačiarenské náklady, ostatné osobné náklady (pracovníci na DPČ a DVP) a vysoké prečerpanie zákonných sociálnych nákladov (o 185%) spôsobené personálnymi zmenami koncom roka 2019 (náklady na odstupné,...).

Naopak nižšie čerpanie nákladov než plánované bolo v kapitolách – závodné stravovanie, mzdové náklady (o 65 516,- EUR) a súvisiace zákonné sociálne poistenie (29 976,- EUR).

Zhodnotenie čerpania v jednotlivých rozpočtových kapitolách

Sekretariát predsedu a správcu MS, Vedné ústredie MS, Výbor MS, Predsedníctvo MS - rozpočet 100 768,- EUR, skutočné čerpanie 129 909,- EUR. Vyššie čerpanie rozpočtu bolo

v nákladoch na spotrebný materiál a tiež v nákladovej kapitole služby a náklady na reprezentáciu a mzdy, naopak nižšie čerpanie bolo vo výdavkoch na služby.

Dozorný výbor MS – celkové čerpanie kapitoly 38 706,- EUR bolo nižšie než plán 42 877,- EUR. Jednotlivé položky rozpočtu sú viac-menej dodržané.

Slovenský literárny ústav MS – čerpanie tejto kapitoly zahŕňa náklady spojené s aktivitami ústavu a celkovo za kapitolu došlo k výrazne nižšiemu čerpaniu najmä z dôvodu personálnych zmien viacerých zamestnancov bez ďalšieho personálneho obsadenia (riešené až v r. 2019). Rozpočet: 38 865,- EUR, čerpanie: 39 506,- EUR.

Slovenský historický ústav MS - rozpočet ústavu bol čerpaný vo výške 48 951,- EUR pričom dodržané plánované výdavky boli 50 937,- EUR.

Stredisko národnostných vzťahov MS – v návrhu rozpočtu ústavu bolo premietnuté najnevyhnutnejšie pokrytie bežných nákladov, v súlade s tým sa realizovalo aj jeho čerpanie 35 529,-EUR, čo bolo mierne vyššie oproti plánovanému rozpočtu výdavkov vo výške 33 698,- EUR

Krajanské múzeum MS – v spotrebnom materiáli je premietnuté zakúpenie archívnych potrieb pre potreby spracovávania fondov KM MS, položka služby predstavuje viazanie zahraničných časopisov z fondových zbierok. Celkovo došlo k čerpaniu 19 825,- EUR oproti plánu 18 638,- EUR

Archív MS – rozpočet zahŕňal bežné náklady spojené so spracovaním fondov MS, ďalej náklady spojené s reštaurovaním fondov. Položka spotreba materiálu zahŕňa predplatné periodík do knižnice Slovenská archivistika, Knižná revue, zakúpenie knižných titulov do príručky. Útvar celkovo čerpal rozpočet v súlade s plánom – rozpočet: 46 594,- EUR, čerpanie: 43 061,- EUR.

Slovenské národné noviny – skutočné čerpanie kapitoly bolo takmer v súlade s plánom rozpočtu. Celkový rozpočet: 165 975,- EUR, skutočné čerpanie: 165 984,- EUR.

Slovenské pohľady – celkovo rozpočet tejto kapitoly bol čerpaný nižšie ako bol plán (náklady na niektoré tlačiarenské náklady a mzdy a odvody boli čerpané nižšie). Celkový plán: 96 477,- EUR, skutočnosť: 86 975,- EUR.

Vydavateľstvo MS a ďalšie periodiká – celkovo je čerpanie kapitoly mierne vyššie než bol plán (vyššie čerpanie nákladov na spotrebný materiál, služby a tlač). Rozpočet: 126 784,- EUR, skutočné čerpanie: 130 087,- EUR.

Členské ústredie MS – čerpanie kapitoly je vo výške 65 502,- EUR, zatiaľ čo rozpočet bol 68 490,- EUR. Čerpanie nad mierne nižšie než rámec rozpočtu bolo spôsobené najmä presunom niektorých nákladov na organizovanie Snemu MS.

Oblastné strediská MS. Čerpanie kapitoly Oblastné strediská MS zahŕňa prevádzkové náklady uhrádzané na základe nájomných zmlúv centrálne, ďalej čerpanie dotácií na výdavky a čerpanie dotácií, ktoré domy MS získali na základe podaných grantov. Čerpanie položky daň z nehnuteľností predstavuje platby realizované v domoch, pokiaľ je daň z nehnuteľností hradená centrálne, premieta sa do čerpania TIU MS. Dotácie na výdavky boli poskytnuté tak ako boli plánované spolu. Rozpočet kapitoly: 540 254,- EUR, skutočné čerpanie: 517 468,- EUR.

Informačné ústredie MS – rozpočet kapitoly okrem bežných nákladov súvisiacich s chodom pracoviska zahŕňal v službách denný monitoring (Slovakia Online). Rovnako z rozpočtu IÚ MS bola zabezpečovaná výroba krátkych videofilmov TV Matica.
Rozpočet: 69 364,- EUR. Čerpanie rozpočtu 70 829,- EUR.

Finančno-ekonomický útvar MS a správca – čerpane rozpočtu útvaru bolo realizované v zmysle jeho činnosti v súlade s rozpočtom. Rozpočet 114 244,- EUR, čerpanie 103 537,- EUR.

Technicko-investičný útvar MS – táto kapitola zahŕňa náklady samotného pracoviska ale zastrešuje aj náklady na prevádzku všetkých pracovísk okrem oblastných stredísk. V položke spotreba materiálu boli rozpočtované náklady na PHM pre všetky pracoviská 6000,- EUR. Celkové čerpanie plánovaných rozpočtovaných nákladov 329 096,- EUR bolo v skutočnej výške 354 565,- EUR. Položka spotreba energií zahŕňa platby za všetky médiá – elektrická energia, voda, para plyn všetkých nehnuteľností s umiestnenými pracoviskami (II. budova MS, Divadelná technika, Matičný dom, Dom J. C. Hronského, Neografia C, pracoviská v Bratislave) a RZ Santovka, Štúrovo, kruhový objazd v Komárne.

Požičovňa kostýmov a krojov mala v rámci úsporných opatrení v minulých obdobiach nízky rozpočet, na nevyhnutné potreby jej prevádzky a dochádzalo k jeho prečerpávaniu. Po úpravách navýšenia rozpočtu bola celkovo táto kapitola mierne navýšená, čo na (nižšie) stanovené aktivity postačovalo a čerpanie rozpočtu bolo 58 582,- EUR. Rozpočet : 67 549,- EUR.

Hlavné aktivity – rozpočet na služby projektu hlavných aktivít 52 200,- EUR bol čerpaný vo výške 58 673,- EUR. Finančné prostriedky z tejto kapitoly boli použité na projekty významných výročí osobností a udalostí slovenských dejín. Vyššie čerpanie rozpočtovej kapitoly nad rozpočet je spôsobené financovaním projektu Folkfest 2019, na ktorého vykrytie však boli použité prostriedky dotácie z Úradu vlády SR (7 000,- EUR).

Projekty miestnej a regionálnej kultúry

Plánovaný rozpočet 65 000,- EUR. Celkovo boli čerpané prostriedky na množstvo projektov miestnej a regionálnej kultúry. Skutočné čerpanie na projekty regionálnej kultúry bolo vo výške 60 247,- EUR

Odbor Mladej Matice - v rámci podpory činnosti Odboru Mladej Matice bola vyčerpaná suma 7 174,- EUR , zatiaľ čo v zmysle rozpočtového plánu bolo 2 500,- EUR.

Dotácia korunového účtu MS – v posledných obdobiach tvorba príjmov Korunového účtu MS na podporu Krajských, okresných a oblastných rád a záujmových odborov MS neboli v dostatočnej výške tak, aby pokrývali aspoň najpotrebnejšie výdavky na činnosť týchto subjektov. Preto bola vo výdavkoch MS rozpočtovaná dotácia tohto fondu vo výške 3 000,- EUR. Tieto plánované výdavky sa nečerpali, nakoľko príjmy(odvody z členských príspevkov) na Korunový účet boli v dostatočnej výške tak, aby pokryli náklady v roku 2019.

Dcérske spoločnosti MS:

Neografia, a.s.

Neografia , a.s. hospodárila v roku 2019 so stratou -1 107 553,- EUR pred zdanením.

Matici slovenskej v roku 2019 spoločnosť za rok 2018 nevyplatila žiadne dividendy a poskytla jej pôžičku 80 000,- EUR.

Vydavateľstvo Matice slovenskej, s.r.o. (VMS, s.r.o.)

VMS, s.r.o. do termínu spracovania tejto Správy o hospodárení MS 2019 nemala uzatvorené účtovníctvo a podané daňové priznanie z dôvodu využitia časového odkladu zo zákona na splnenie tejto povinnosti z dôvodu problémov vzniknutých obmedzeniami počas koronavírusovej epidémie.

Matici slovenskej spoločnosť nevyplatila v roku 2019 vyplatila dividendy za rok 2018– plán 2 000,- EUR.

Metod, s.r.o.

Dcérska spoločnosť Metod, s.r.o. v roku 2019 okrem predaja propagačných predmetov s matičnými témami začala prevádzku nehnuteľností Neografie, a.s. – chata Neografia v Martine mestskej časti Stráne a od augusta chaty Neografie, a.s. na Martinských holiach, ktoré si spoločnosť zobrala do dlhodobého nájmu. Negatívne hospodárenie ovplyvnili najmä záväzky voči účtu v Centrálnom depozitári cenných papierov, ktoré neboli zaplatené od r. 2012, a o ktorých sa súčasné vedenie dozvedelo v priebehu roka. Zároveň bola spoločnosti poskytnutá zo strany MS pôžička 3 000,- EUR na vyrovnanie všetkých starých záväzkov.

Metod, s.r.o. v r. 2019 hospodáril so stratou – 5 192,- EUR pred zdanením.

Rok 2019 v Matici slovenskej bol rokom, kedy pokračovala Matica slovenská vo svojej činnosti v stabilizovaných, avšak náročných ekonomických podmienkach s cieľom prispôsobovania svojich ekonomických možností možnostiam pre financovanie jej činnosti. Možnosti ďalšieho pôsobenia a činnosti MS sú do veľkej miery závislé od budúcej štátnej podpory ako aj príjmov z Neografie, a.s. Aby si Matica slovenská udržala túto stabilitu je nutné v ďalších obdobiach prispôsobiť svoju činnosť, rozsah majetku, jeho údržby, ale i personálne kapacity svojim ekonomickým možnostiam.

Správu o hospodárení MS za rok 2019 vypracovali: 26.5.2020, Mgr. Maroš Smolec, správca MS, Ing. Jaroslav Gustiňák, riaditeľ FEÚ MS